

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 7.6.2000
KOM(2000) 335 endelig

2000/0143 (CNS)

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN
TIL RÅDET, EUROPA-PARLAMENTET,
DET ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG
OG REGIONSUDVALGET

"PÅ VEJ MOD EN EF-RAMMESTRATEGI
FOR LIGESTILLING MELLEM MÆND OG KVINDER (2001-2005)"

Forslag til

RÅDETS BESLUTNING

om støtteprogrammet til Fællesskabets rammeprogram
for ligestilling mellem mænd og kvinder (2001 – 2005)

(forelagt af Kommissionen)

1. INDLEDNING

I denne meddelelse fremsætter Kommissionen sine ideer til en strategi for ligestillingen mellem mænd og kvinder i de næste fem år. Formålet er at fastsætte en aktionsramme for alle Fællesskabets aktiviteter, som kan bidrage til at opfylde målsætningen om at fjerne uligheder og fremme ligestilling mellem mænd og kvinder, jf. traktatens artikel 3, stk. 2.

Kommissionen har forud for denne meddelelse analyseret følgende hovedaspekter af den politik, der i de seneste år har været ført på dette område på EF-plan:

- fællesskabsreglerne og EF-Domstolens praksis på ligestillingsområdet
- Fællesskabets forpligtelser og opfølgning i relation til det handlingsprogram, som blev vedtaget på FN's 4. verdenskvindekonference i Beijing i 1995
- gennemførelsen af tidligere fællesskabsprogrammer om lige muligheder for mænd og kvinder og navnlig Fællesskabets handlingsprogram på mellemlang sigt (1996-2000), som styrkede strategien for integrering af kønsaspektet (gender mainstreaming)
- strukturfondenes bidrag til kvinders ligestilling i de seneste ti år gennem specifikke foranstaltninger, specielt NOW-initiativet, og de nye forordninger (2000-2006) samt det værdifulde bidrag, som den europæiske beskæftigelsesstrategi siden 1997 har ydet
- initiativerne vedrørende forbindelserne udadtil, udviklings samarbejdet, fremme og beskyttelse af kvinders menneskerettighederne.
- de nye impulser fra Europa-Parlamentet og Rådet, og
- den styrkelse af bestemmelserne om ligestilling mellem mænd og kvinder, der er sket med ved Amsterdamtraktaten¹.

Ligestilling mellem mænd og kvinder i dag: på vej mod et reelt demokrati

Demokrati er en grundlæggende værdi for EU, medlemsstaterne, EØS-staterne og ansøgerlandene. Det er også et centralt element i EU's udviklingspolitik i forhold til tredjelande. For at opnå fuld demokrati er det nødvendigt, at alle borgere, kvinder såvel som mænd, deltager og er ligeligt repræsenterede i samfundsøkonomien, i beslutningsprocessen, i det sociale og kulturelle liv samt i civilsamfundet.

---

¹ Artikel 2, 3, 13 og 141 i Amsterdamtraktaten om ændring af traktaterne om oprettelse af De Europæiske Fællesskaber, underskrevet i Amsterdam, den 2. oktober 1997.

EU har i mange år været forpligtet til at fremme ligestilling mellem mænd og kvinder, da dette princip har været indskrevet i traktaten siden 1957. Fællesskabets retlige rammer sikrer, at kvinder og mænd er lige for loven. Ligestilling mellem mænd og kvinder indgår også som et vigtigt princip i EU's eksterne forbindelser og i EU's politik vedrørende udviklingssamarbejde og i særdeleshed indgår fremme og beskyttelse af kvinders rettigheder som en integreret del af EU's politik på menneskerettighedsområdet i forhold til tredjelande. Lovgivningen på ligestillingsområdet er desuden en integreret del af fællesskabsretten, som de lande, der ansøger om EU-medlemskab, skal overholde.

Der er sket betydelige fremskridt med hensyn til kvindernes stilling i medlemsstaterne, men ligestillingen mellem mænd og kvinder undergraves i det daglige stadig af det forhold, at kvinder og mænd ikke har samme rettigheder i praksis. Det forhold, at kvinder f.eks. fortsat er under-repræsenteret, og at der fortsat begås vold mod kvinder, viser, at der stadig eksisterer strukturelle uligheder mellem kvinder og mænd.

Denne situation kan takles effektivt ved at integrere målsætningen om ligestilling mellem mænd og kvinder i de politikker, som har en direkte eller indirekte betydning for kvinders og mænds tilværelse. Der bør ved udformningen og gennemførelsen af disse politikker tages hensyn til kvinders interesser, behov og ønsker, og disse bør tillægges samme vægt som mænds interesser. **Det er en sådan integrering af ligestillingsaspektet ("gender mainstreaming" - en fremgangsmåde som Kommissionen vedtog i 1996²), som Kommissionen har til hensigt at gennemføre og konsolidere med dette forslag.**

Sideløbende med integreringen af ligestillingsaspektet, gør vedblivende uligheder mellem mænd og kvinder det dog fortsat nødvendigt at iværksætte specielle aktioner til fordel for kvinder. Den foreslåede strategi bygger på denne to-leddede fremgangsmåde.

2. STRATEGIEN

2.1. En rammestrategi for ligestilling mellem mænd og kvinder, som omfatter alle politikområder, og et program til støtte for rammestrategien

Fællesskabets fremtidige indsats med hensyn til at skabe ligestilling mellem kvinder og mænd vil have i form af en alsidig strategi, som skal omfatte alle Fællesskabets politikområder for at fremme ligestillingen mellem mænd og kvinder enten gennem en justering af politikkerne (proaktivt: integrering af kønsaspektet) og/eller ved gennemførelse af konkrete foranstaltninger, der sigter mod at forbedre kvindernes situation i samfundet (reaktivt: specifikke foranstaltninger).

Denne integrerede fremgangsmåde adskiller sig klart fra tidligere fællesskabsforanstaltninger i relation til ligestilling mellem kvinder og mænd, som hovedsagelig var baseret på sektorforanstaltninger og -programmer, der

---

² Kommissionens meddelelse af 21. februar 1996 om integrering af lige muligheder for kvinder og mænd i alle fællesskabspolitikker og -aktioner, KOM(96) 67 endelig udg.

blev finansieret over forskellige specifikke budgetposter. Rammestrategi for ligestilling mellem mænd og kvinder skal koordinere alle de forskellige initiativer og programmer under én hat, og skal bygge på klare vurderingskriterier, overvågning, benchmarking, ligestillingsvurdering og evaluering.

Denne nye strategi vil profilere de mange forskellige fællesskabsforanstaltninger, der findes til fremme for ligestillingen mellem mænd og kvinder, ligesom den vil sikre den overordnede sammenhæng ved at fastslå eventuelle overlapninger og dermed øge foranstaltningernes effektivitet og gøre dem mere synlige såvel i som uden for Kommissionen. En overordnet strategi vil også sikre en bedre overvågning og formidling.

For at kunne udvikle de horisontale og koordinerende foranstaltninger (så som netværkssamarbejde, oplysningekampagner, analyse- og vurderingsværktøjer, overvågning, rapportering og evaluering), som er nødvendige for at sikre en vellykket gennemførelse af rammestrategien, stiller Kommissionen forslag om et støtteprogram, der skal finansieres over budgetpost B3-4012. Dette program, der skal vedtages ved en rådsafgørelse, er baseret på artikel 13 i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab³.

2.2. Subsidiaritet og komplementaritet

Medlemsstaterne, EØS-staterne og ansøgerlandene fører alle en politik, der skal fremme ligestillingen mellem mænd og kvinder, men der er stadig store forskelle i den faktiske gennemførelse. Det gælder både i relation til lovgivning, institutionelle mekanismer, specifikke initiativer (f.eks. positiv særbehandling) og oplysningsvirksomhed. Tidligere programmer og initiativer på EF-plan har været en hjælp for medlemsstaterne og de ikkestatslige organisationer (ngo'er) i forbindelse med udviklingen af en mere effektiv ligestillingspolitik (merværdi).

Fællesskabet vil imidlertid ikke søge at udføre foranstaltninger, der som følge af deres karakter og/eller udstrækning bedre vil kunne gennemføres på nationalt, regionalt eller lokalt plan.

Det er nødvendigt at sikre komplementaritet mellem de forskellige fællesskabsforanstaltninger⁴ og mellem rammestrategien og medlemsstaternes foranstaltninger for at undgå overlapninger og drage størst mulig nytte af de opnåede resultater.

---

³ Kommissionen har allerede meddelt, at den agter at fremsætte forslag til et nyt handlingsprogram om ligestilling mellem mænd og kvinder med et specifikt budget (jf. Kommissionens meddelelse på grundlag af artikel 13 (KOM(1999) 564 endelig udg. af 25.11.1999).

⁴ F.eks. Fællesskabets handlingsprogram for bekæmpelse af forskelsbehandling (2001-2006), Fællesskabets initiativprogrammer, strukturfondene, programmer for udvikling af landdistrikterne, det femte rammeprogram for forskning og teknologisk udvikling samt andre EU- og fællesskabsprogrammer, såsom Socrates, Leonardo og Youth.

3. OPSTILLING AF MÅLSÆTNINGER

For at fungere optimalt skal Fællesskabets rammestrategi tage fat på udfordringerne med at skabe de strukturændringer, der er påkrævet for at opnå ligestilling mellem mænd og kvinder. Kommissionen har i relation til rammestrategien udpeget fem indsatsområder, der er indbyrdes forbundet. Inden for hvert af disse, vil der blive opstillet nogle operationelle målsætninger, som skal udstikke kursen for ligestillingsarbejdet i de næste fem år. Alle Fællesskabets ligestillingsinitiativer under rammestrategien vil udtrykkeligt være knyttet til en eller flere af de følgende indsatsområder: det økonomiske liv, lige muligheder for indflydelse og repræsentation, sociale rettigheder, borgerlige rettigheder samt kønsrollemønstre og fordomme.

Ligestilling i forbindelse med udvidelsen af EU samt i Fællesskabets forbindelser udadtil og i udviklingssamarbejdet vil indgå i alle rammestrategiens indsatsområder.

I næste afsnit beskrives de operationelle målsætninger og de målrettede foranstaltninger, som på ikke-udtømmende vis kan illustrere det potentiale, der ligger i rammestrategien. Disse foranstaltninger skal gennemføres af Kommissionen, medlemsstaterne og centrale aktører (ngo'er), alt efter hvad der er mest hensigtsmæssigt.

3.1. Ligestilling i det økonomiske liv

Det Europæiske Råd i Lissabon⁵ opfordrede Kommissionen og medlemsstaterne til at fremme alle ligestillingsaspekter i beskæftigelsespolitikken, bl.a. gennem en mindskelse af den beskæftigelsesmæssige kønsopdeling og ved at gøre det lettere at forene arbejde og familieliv, navnlig ved fastsættelsen af en ny målsætning (benchmark) om forbedret børnepasning. Det Europæiske Råd i Lissabon opstillede endvidere en række kvantitative mål, der er af største betydning for ligestillingen mellem mænd og kvinder i økonomisk sammenhæng, herunder en forbedring af beskæftigelsesfrekvensen for kvinder fra det nuværende gennemsnit på 51% til over 60% inden 2010. Der skulle i den forbindelse lægges særlig vægt på, at kvinderne bliver fuldstændigt integrerede i den nye økonomi. Da informations- og kommunikationsteknologien i stadig højere grad påvirker beskæftigelsen inden for samtlige sektorer, er det også væsentligt at fremme og integrere metoder, der kan sikre kvinder lige adgang til den vidensbaserede økonomi og hjælper dem med at deltage i denne.

Strukturfondene udgør Fællesskabets væsentligste finansielle instrument til styrkelse af samhørighed, forbedring af beskæftigelsesmulighederne og fremme af bæredygtig udvikling. Allerede på nuværende tidspunkt er de et vigtigt instrument til fremme af ligestillingen. I den nye forordning vedrørende

---

⁵ Formandsskabets konklusioner (Lissabon, den 23. og 24. marts 2000): <http://ue.eu.int/da/Info/eurocouncil/index.htm>

strukturfondene⁶, lægges der imidlertid større vægt på ligestilling i forbindelse med programmering, gennemførelse, overvågning og evaluering.

3.1.1. Operationel målsætning: *Styrkelse af kønsdimensionen i den europæiske beskæftigelsesstrategi*

Foranstaltninger:

Med henblik på at uddybe Luxembourg-beskæftigelsesprocessen skal ramme-strategien

- tilskynde til at skatte- og fradragsordningerne gennemgås med henblik på at reducere den negative indvirkning, de har på kvinders deltagelse i arbejdsmarkedet
- fremme livslang indlæring og adgang til aktive arbejdsmarkedsforanstaltninger for kvinder
- forbedre kvinders beskæftigelsesevne og adgang til IT-job, navnlig ved at fremme kvinders deltagelse i relevante uddannelsesaktiviteter
- støtte yderligere udvikling og koordinering af medlemsstaternes statistiske systemer, i det omfang det er nødvendigt for at forbedre overvågningen af kønsbetingede forhold i den europæiske beskæftigelsesstrategi (støtteprogram)
- støtte en ekspertgruppe for ligestilling mellem mænd og kvinder på arbejdsmarkedet (i økonomisk sammenhæng), som skal bistå Kommissionen med løsningen af disse opgaver (støtteprogram).

3.1.2. Operationel målsætning: Forbedre anvendelsen af strukturfondene til fremme af ligestilling mellem mænd og kvinder

Foranstaltninger:

- Forslag til en kommissionsmeddelelse om, hvordan integreringen af kønsaspektet (gender mainstreaming) gennemføres i de nye programmeringsdokumenter, idet den bedste praksis fremhæves.
- Forbedre integreringen af kønsaspektet i strukturfondene og de hertil knyttede fællesskabsinitiativer (Equal, Interreg, Urban og Leader). Styrkede samarbejds mekanismer inden for Kommissionen med henblik på at overvåge integreringen af kønsaspektet.

---

⁶ Rådets forordning 1260/1999 om vedtagelse af generelle bestemmelser for strukturfondene, EFT L 161 af 26. juni 1999, s. 1-42.

- Yde fællesskabsstøtte og tilskynde medlemsstaterne til at yde støtte til informations- og oplysningskampagner med henblik på at fremme ligestillingen mellem mænd og kvinder inden for rammerne af strukturfondene. Udvikle forbindelser mellem de aktioner, der modtager støtte fra strukturfondene, og de foranstaltninger til udvikling af landdistrikterne, der modtager støtte fra Den Europæiske Udviklings- og Garantifond for Landbruget (EUGFL) og andre af Fællesskabets politikområder, der ligeledes fremmer ligestilling mellem mænd og kvinder.
- Støtte desegregeringen af arbejdsmarkedet især gennem fællesskabsinitiativet Equal (menneskelige ressourcer).
- Støtte etableringen af et netværk bestående af personer, der i medlemsstaten er ansvarlige for ligestillingsproblemer i relation til strukturfondene.

3.1.3. Operationel målsætning: *Udarbejde strategier, der skal fremme integreringen af kønsaspektet i alle politikker, der har en betydning for kvinders stilling i økonomisk sammenhæng (f.eks. i relation til skatte- og afgifter, finansiering, økonomi, uddannelse, transport, handel, forskning og socialpolitik).*

Foranstaltninger:

- Forslag til en kommissionsmeddelelse om sociale spørgsmål i tilknytning til offentlige indkøb.
- En kønsspecifik analyse integreres i udviklingssamarbejdet i forbindelse med de enkelt foranstaltningers udformning, gennemførelse og evaluering, især i relation til foranstaltninger vedrørende makroøkonomiske strategier og fattigdomsbekæmpelse.
- Etablere en dialog med topledere i europæiske virksomheder - navnlig i samarbejde med arbejdsmarkedets parter - vedrørende deres bidrag til ligestillingen mellem mænd og kvinder på arbejdsmarkedet.
- Indføre et europæisk kvalitetsmærke (ligestillingspris eller -certifikat), som én gang årligt tildeles virksomheder, der har udviklet en god praksis med hensyn til at fremme ligestillingen (støtteprogram).

3.2. **Ligelig deltagelse og repræsentation**

Det forhold, at kvinder stadig er underrepræsenteret i beslutningsprocessen, er grundlæggende udtryk for at der består et demokratisk underskud, hvilket kræver handling på fællesskabsplan.

I overensstemmelse hermed vedtog Det Europæiske Råd den 22. oktober 1999 en række konklusioner⁷ om ligelig deltagelse af kvinder og mænd i alle

---

⁷ Konklusioner fra Rådets 2208. samling, Luxembourg, den 22. oktober 1999.

beslutningsprocesser og noterede sig et sæt indikatorer til måling af, om der er en jævn kønsfordeling i den politiske beslutningsproces. Kommissionen konkluderede i sin beretning om gennemførelsen af Rådets henstilling om ligelig deltagelse af mænd og kvinder i beslutningsprocessen⁸, at resultaterne af de politikker, der var blevet iværksat i 1996, generelt var positive. De levede dog ikke op til de forventninger, der blev opstillet i 1996, og der var derfor behov for yderligere handling.

Kommissionen tog de første konkrete skridt til fastsættelse af bindende mål i februar 1999, da Kommissionens meddelelse⁹ "Kvinder og videnskab: mobilisere kvinder til berigelse af europæisk forskning" blev vedtaget; i meddelelsen opstilles en målsætning om deltagelse af mindst 40% kvinder i paneler, rådgivende udvalg og stipendieprogrammer under Fællesskabets femte rammeprogram for forskning og teknologisk udvikling. I afgørelsen fra maj 2000 om ligelig deltagelse af kvinder og mænd i de ekspertgrupper og udvalg, som er nedsat af Kommissionen, fastslår Kommissionen, at det er dens hensigt, at begge køn skal udgøre mindst 40% af medlemmerne af de enkelte ekspertgrupper og udvalg. Til opfyldelse af denne målsætning anmoder Kommissionen medlemsstaterne om at opstille kandidater af begge køn til deltagelse i disse organer.

I forbindelserne med tredjelandene og især i politikken på menneskerettighedsområdet yder Fællesskabet en aktiv indsats for at sikre mænds og kvinders ligelige deltagelse i civilsamfundet, i det økonomiske liv og i politik og fremmer specifikke grupper - især kvinders - valgdeltagelse.

3.2.1. Operationel målsætning: *Forbedre kønsbalancen i den politiske beslutningsproces*

Foranstaltninger:

- Fremme udviklingen af et netværkssamarbejde mellem politisk valgte kvinder på europæisk, nationalt, regionalt og lokalt plan, ved at tilskynde til et netværkssamarbejde mellem parlamentariske udvalg for lige muligheder for kvinder og mænd i EU-medlemsstaterne og i Europa-Parlamentet (støtteprogram).
- Skærpe bevidstheden om kønsdiskrimination og behovet for en jævn kønsfordeling i den almindelige undervisning.
- Vurdere den indflydelse, som valgsystemer, lovgivning, kvoter, målsætninger og andre foranstaltninger har for en ligelig repræsentation af mænd og kvinder i politiske organer, som besættes ved valg (støtteprogram).

---

⁸ KOM(2000) 120 endelig udg. af 7.3.2000.

⁹ KOM(1999) 76 endelig udg. af 18.2.1999.

- Støtte projekter, der styrker udviklingslandenes institutionelle og operationelle kapacitet til at integrere kønspolitiske spørgsmål på nationalt og lokalt plan og i civilsamfundet, herunder lovgivningsmæssige og administrative foranstaltninger vedrørende lige rettigheder for kvinder og mænd.
- Overvåge forbedringer i kønsfordelingen ved sammensætningen af de udvalg og ekspertgrupper, som nedsættes af Kommissionen; fremme gennemførelsen af Rådets henstilling 96/694/EF og overvåge opfølgningen af denne.
- Iværksætte aktiviteter, der skal øge borgernes bevidsthed om behovet for at sikre en ligelig repræsentation af kvinder og mænd både i valgte offentlige organer og inden for de politiske partier og aktioner, der skal tilskynde kvinder til at blive politisk aktive især i relation til valget til Europa-Parlamentet i 2004 (støtteprogram).

3.2.2. Operationel målsætning: *Forbedre kønsbalancen i beslutningsprocessen i økonomisk og social sammenhæng*

Foranstaltninger:

- Overvåge og evaluere overgangen fra uddannelse til arbejdsmarked, rekruttering og karriereforløb for potentielle kvindelige topledere.
- Udarbejde og vedligeholde komplette og regelmæssigt ajourførte statistikker om kvinder på ledende poster i erhvervslivet og i samfundet som helhed, som skal indeholde oplysninger om virksomhedsledelse, arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationer samt større ngo'er (støtteprogram).

3.2.3. Operationel målsætning: *Forbedre kønsbalancen i Kommissionen*

Foranstaltninger:

- Overvåge resultaterne af de bestræbelser, som Kommissionens tjenestegrene udfolder med henblik på at fremme en ligelig kønsfordeling i forhold til lederstillinger, herunder udarbejdelsen af tidsplaner, indikatorer og benchmarks.
- Udvikle strategier som led i reformen af Kommissionen med henblik på en mere effektiv udnyttelse af tiden og en bedre tilrettelæggelse af arbejdet på alle niveauer, herunder på ledelsesniveau.
- Videreføre og forbedre kønsspecifik uddannelse, bevidsthedsgørelse og information i alle Kommissionens tjenestegrene, specielt på beslutningstagningsniveau, og i Kommissionens delegationer og gøre kønspolitiske spørgsmål til en fast bestanddel af uddannelsen af ledere i øvrigt.

- Foretage en kønsspecifik analyse af og forbedre de eksisterende systemer for rekruttering og forfremmelse i Kommissionens tjenestegrene, navnlig ved at sikre, at der er en ligelig kønsfordeling i bedømmelsesudvalg og udvælgelseskomitéer og ved at undersøge om indholdet af og udvælgelsesmetoden ved udvælgelsesprøver kan være kønsmæssig skæv.

3.3. Samme adgang til sociale rettigheder for kvinder og mænd

Et vigtigt fundament i et demokratisk samfund er, at alle har lige adgang til sociale rettigheder. Alligevel er der mange kvinder der ikke har lige adgang til sociale rettigheder, enten fordi nogle af disse rettigheder er baseret på en forældet model, hvor manden er forsørgeren, eller, der ikke tages hensyn til, at det hovedsagelig er kvinder, der har problemer med at skulle forene familie og arbejdsliv. Dette kan ses i mange sociale velfærdssystemer, hvilket altså er en af forklaringerne på den feminisering af fattigdommen, der finder sted i EU (orlov, deltidsarbejde, manglende uddannelse). I mange tilfælde søger kvinderne simpelt hen ikke oplysning - eller de har slet ikke adgang til ordentlige oplysninger - om de gældende sociale rettigheder. Nogle rettigheder er allerede omfattet af EU-lovgivning. Foranstaltningerne skal forbedre anvendelsen af fællesskabsretten især for så vidt angår den sociale beskyttelse og områder som forældreorlov, beskyttelse i forbindelse med barsel og arbejdstid. Endvidere vil foranstaltningerne omfatte en bedre informationsformidling.

Kvinder i udviklingslandene udsættes ofte for diskrimination med hensyn til ernæring, sundhedspleje, uddannelse, beslutningstagning og ejendomsrettigheder. I Rådets forordning om integrering af kønsaspektet i udviklings-samarbejdet¹⁰ understreges, at afskaffelse af kønsskævheder og styrkelse af kvindernes rolle har en afgørende betydning for både social retfærdighed og udvikling.

3.3.1. Operationel målsætning: *Forbedre kendskabet til reglerne og overvåge EF-lovgivningen på det sociale område (regler om forældreorlov, svangerskab og fødsel, arbejdstid, deltidsarbejde og tidsbegrænset ansættelse).*

Foranstaltninger:

- Fremsætte et forslag til direktiv med hjemmel i traktatens artikel 13 for at sikre ligebehandling af kvinder og mænd i andre sammenhænge end de erhvervs- og beskæftigelsesmæssige.
- Sikre opfølgning og evaluering af medlemsstaternes gennemførelse af den gældende lovgivning på det sociale område

---

¹⁰ EFT L 354 af 30.12.1998.

- Skabe øget opmærksomhed om EU-lovgivningen og retspraksis på det sociale område hos ngo'er, arbejdsmarkedets parter, arbejdstilsynet og jurister (støtteprogram).
- Støtte oplysnings- og formidlingsaktiviteter vedrørende EU's sociale lovgivning, som er rettet mod EU-borgerne (støtteprogram).

3.3.2. Operationel målsætning: *Overvåge integreringen af kønsperspektivet i udformningen, gennemførelsen og evalueringen af Fællesskabets politikker og aktiviteter på områder, der påvirker kvinders og mænds dagligdag (bl.a. transportpolitikken, folkesundhed, eksterne forbindelser herunder menneskerettighedspolitikken og Fællesskabets handlingsprogram for bekæmpelse af forskelsbehandling, der har hjemmel i traktatens artikel 13).*

Foranstaltninger:

- Integrere ligestillingsaspektet inden for området social beskyttelse og i alle de målsætninger for social beskyttelse, som er blevet udpeget af Rådet.
- Integrere et kønsperspektiv i alle fællesskabsforanstaltninger til forebyggelse og bekæmpelse af social udstødelse, navnlig på baggrund af den tiltagende feminisering af fattigdommen.
- Forbedre kendskabet til og forståelsen for EF-lovgivningen og om nødvendigt stille forslag om ny EF-lovgivning på det sociale område.
- Støtte foranstaltninger og programmer på udviklingssamarbejdsområdet, som fremmer at kvinder og mænd får samme adgang til ernæring, uddannelse, sundhedspleje, reproduktive rettigheder, ejendomsret og retsbeskyttelse.
- Støtte nationale oplysningskampagner, som slår til lyd for, at omsorgsopgaverne i samfundet påhviler både mænd og kvinder (støtteprogram).

3.4. Ligestilling og borgerlige rettigheder

Målsætningen om at fremme ligestillingen i samfundslivet vedrører det forhold, at både kvinders og mænds menneskerettigheder og grundlæggende friheder skal beskyttes fuldt ud, uden hensyn til race eller etnisk oprindelse, religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering. Det angår endvidere det forhold, at mekanismerne til håndhævelse af ligestillingslovgivningen skal styrkes og udbygges, samt at der skal skabes større opmærksomhed om lige rettigheder og kvinders menneskerettigheder, ligesom der skal gives undervisning heri.

Foranstaltningerne vil omfatte uddannelse i ligestillingsregler for jurister samt oplysning til ngo'er om denne lovgivning. Desuden er der behov for at være særlig opmærksom på de kvinder, der er udsat for flere former for

diskrimination (så som indvandrerkvinder, kvinder med handicap, ældre kvinder og kvinder med risiko for at blive socialt udstødte), og de kvinder som udsættes for vold og/eller seksuel udnyttelse.

EU har opstillet en politik på europæisk plan til bekæmpelse af vold mod og handel med kvinder. Et af de centrale instrumenter er Stop-programmet¹¹, som blev etableret med henblik på at styrke samarbejdet imod handel med kvinder og børn. Denne foranstaltning blev fulgt op af Daphne-initiativet og det nye Daphne-program (2000-2003), der begge sigter mod at styrke oplysningsarbejdet på området og beskytte voldsofre. En bevidstgørelses-kampagne til bekæmpelse af vold i hjemmet blev iværksat i 1999. En undersøgelse gennemført af Kommissionen¹² viser, at der er behov for en yderligere indsats inden for dette område på EU-plan.

3.4.1. Operationel målsætning: *Overvåge Fællesskabets lovgivning og retspraksis vedrørende ligebehandling af mænd og kvinder og om nødvendigt stille forslag om ny lovgivning.*

Foranstaltninger:

- Direktiv 75/117 tages op til revision, og det undersøges, om det er muligt at forbedre direktivet; man skal især se på, hvordan retsmidlerne fungerer, og opfordre medlemsstaterne til at styrke arbejdstilsynsmyndighedernes rolle og kompetence i relation til lovgivningen om lige løn.
- Forske i og indsamle data om kønsdimensionen i relation til sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen. På grundlag heraf undersøge behovet for en tilpasning af lovgivningen.
- Støtte oplysning om og uddannelse i ligestillingsreglerne og kvinders menneskerettigheder, rettet mod jurister, arbejdstilsyn og arbejdsmarkedets parter i EU og i ansøgerlandene (støtteprogram).
- Overvåge udviklingen af strukturer til støtte for implementeringen af fællesskabsretten på ligestillingsområdet i ansøgerlandene (støtteprogram).
- Støtte et netværkssamarbejde mellem juridiske eksperter i medlemsstaterne og i ansøgerlandene, som skal bistå Kommissionen ved gennemførelsen af opgaverne i relation til denne målsætning.
- Støtte oplysningsaktioner rettet mod ngo'er med henblik på at gøre dem mere opmærksomme på EF-lovgivning om ligebehandling af kvinder og mænd (støtteprogram).

---

¹¹ Fælles aktion af 29. november 1996 vedtaget af Rådet - EFT L 322 af 12.12.1996.

¹² Eurobarometer 51.0 fra juni 1999.

3.4.2. Operationel målsætning: *Fremme kvinders rettigheder som menneskerettigheder*

Foranstaltninger:

- Støtte oplysningsaktioner og -kampagner i EU og i ansøgerlandene, som har til formål at give kvinderne styrke til at håndhæve deres menneskerettigheder, specielt kvinder, som er udsat for flere former for diskrimination (især indvandrerkvinder og kvinder fra etniske minoriteter).
- Støtte netværkssamarbejde for at sikre en systematisk indsamling af sammenlignelige data vedrørende kønsrelaterede krænkelse af menneskerettighederne og sager om kønsdiskrimination i medlemsstaterne og i ansøgerlandene (støtteprogram).
- Styrke samarbejdet og udvekslingen af oplysninger om kvinders menneskerettigheder med de relevante ngo'er og internationale organisationer inden for EU, ansøgerlandene og som led i udviklingssamarbejdet.
- Støtte oplysningskampagner om kønsrelaterede krænkelse af menneskerettigheder under væbnede konflikter.
- Fremme, at der, hvor det er relevant, tages hensyn til kvinders særlige behov/eller deres særlige situation i forbindelse med asyl og i forbindelse med tredjelandstatsborgeres indrejse til og ophold i medlemsstaterne.

3.4.3. Operationel målsætning: *Bekæmpe kønsrelateret vold og handel med mennesker med henblik på seksuel udnyttelse*

Foranstaltninger:

- Styrke og støtte bekæmpelsen og forebyggelsen af vold mod kvinder især gennem Daphne- og Stop-programmerne.
- Støtte informationskampagner i ofrenes hjemlande, i transitlandene og i destinationslandene uden for EU, herunder især i ansøgerlandene, samt internt i EU-landene i samarbejde med nationale myndigheder og ngo'er.
- Styrke uddannelsen og bevidstgørelsen af de ansatte i politiet og i retsvæsenet; styrke samarbejdet mellem politi og retsvæsen på tværs af grænserne, udveksle informationer og oplysninger om bedste praksis inden for EU og navnlig mellem EU og ansøgerlandene med henblik på at bekæmpe handelen med mennesker.
- Udstedelse af midlertidige opholdstilladelser til ofre for menneskehandel i forbindelse med seksuel udnyttelse i overensstemmelse med principperne i Kommissionen meddelelse fra 1998 om fremtidige aktioner til bekæmpelse af handelen med kvinder.

- Fortsætte udviklingen af aktioner til bekæmpelse af vold i hjemmet mod kvinder i EU, i ansøgerlandene og i tredjelande (støtteprogram).
- Støtte forskning, indsamling af data og formidling af information om vold mod kvinder i EU og i ansøgerlandene.

3.5. Ændring af kønsrollemønstre og fordomme

Dette indsatsområde er rettet mod behovet for at ændre adfærd, holdninger, normer og værdier, der definerer og påvirker kønsrollerne i samfundet gennem uddannelse, medier, kunst, kultur og videnskab. Afskaffelse af eksisterende kulturelle fordomme og samfundsskabte kønsstereotyper er af afgørende betydning, hvis man vil sikre ligestilling mellem mænd og kvinder.

Det forhold, at der fortsat tegnes et negativt og stereotypet billede af kvinder, specielt i medierne og i den edb-baserede informations- og underholdningsbranche, i reklamer og i undervisningsmateriale, betyder, at der ikke gives en korrekt eller realistisk beskrivelse af kvinders og mænds mangeartede roller i og bidrag til en verden i forandring. Uden at ytringsfriheden derved bringes i fare, bør medierne og kulturindustrien i kraft af deres oplysende og trendsættende funktion medvirke til at ændre befolkningens opfattelse af kønsrollerne og tegne et fair billede af kvinder og mænd.

3.5.1. Operationelt mål: *Øge opmærksomheden om kønspolitiske spørgsmål*

Foranstaltninger:

- Støtte yderligere bestræbelser på at fjerne diskrimination i form af stereotype kønsrollefremstillinger inden for uddannelse, for eksempel i undervisningsmateriale, og udvikle en god praksis på dette område.
- Udvikle aktioner, der skal skabe opmærksomhed om kvinders bidrag til det europæiske projekt og til europæisk kultur og den betydning ligestillingen mellem mænd og kvinder har i et moderne demokratisk samfund.
- Hvert år afholde en europæisk uge vedrørende et prioriteret emne under rammestrategien i samarbejde med medlemsstaternes myndigheder (støtteprogram).

3.5.2. Operationel målsætning: *Afskaffe kønsstereotyper i og gennem relevante områder af Fællesskabets politik*

Foranstaltninger:

- Overvåge integreringen af et kønsperspektiv i de politikområder, der har relevans for nedbrydelsen af fordommene, så som uddannelses-, kultur-, forsknings-, medie- og idrætspolitikken og fremme ligestilling under alle fremtidige programfaser af de nuværende fællesskabsprogrammer, bl.a.

Socrates, Leonardo da Vinci, ungdoms-, kultur- og forskningsprogrammerne og andre relevante programmer og initiativer.

- Drøftelser med de eksisterende nationale etiske udvalg om at lade kønsaspektet indgå som en del af deres ansvarsområde samt støtte et netværksamarbejde mellem nationale etiske udvalg.
- Sikre, at alle Kommissionens tjenestegrene i deres informationspolitik, hvor det er hensigtsmæssigt, tager højde for specifikke kvindebehov og -aspekter i et tæt samarbejde med Kommissionens kontorer i medlemsstaterne.
- Fremme udvekslingen af synspunkter og god praksis i medierne og oprette en gruppe bestående af medierepræsentanter, der skal bistå Kommissionen med at gennemføre det, der i rammestrategien fremgår om denne målsætning (støtteprogram).

4. REDSKABER OG MEKANISMER

Den politiske indsats for ligestilling mellem mænd og kvinder kræver specifikke foranstaltninger og metoder (så som netværkssamarbejde, dataindsamling, uddannelse eller kønsspecifik konsekvensanalyse). Støtteprogrammet for Fællesskabets rammestrategi vil indeholde en analyse af, hvor effektive de eksisterende instrumenter er, og skal støtte udviklingen af nye og mere effektive instrumenter. Dette vil blive ledsaget af udviklingen af fælles indikatorer og benchmarking, der skal gøre det muligt at foretage en mere effektiv overvågning og evaluering. Aktiviteter og strategier vil på denne måde kunne justeres, hvis det skønnes nødvendigt, ligesom der kan udvikles nye i løbet af den periode, som rammestrategien dækker.

4.1. Styrkelse af samarbejdet med EU-landenes nationale ligestillingsinstanser og koordinering af aktiviteterne

Rammestrategien skal aktivt fremme udvekslingen af god praksis mellem EU- og EØS-medlemsstaterne og ansøgerlandene ved at inddrage regeringerne, arbejdsmarkedets parter og civilsamfundet.

Med henblik på at styrke og forbedre synergien mellem de nationale ligestillingspolitikker og skabe en merværdi i fællesskabssammenhæng vil der via støtteprogrammet for rammestrategien kunne ydes økonomisk støtte til en række europæiske initiativer, som iværksættes af medlemsstaternes myndigheder i samarbejde med alle relevante nationale aktører, herunder ngo'er og arbejdsmarkedets parter, inden for særlige emneområder der er af særlig europæisk interesse og har en europæisk dimension.

Kommissionen vil én gang årligt afholde et møde med højtstående embedsmænd fra medlemsstaterne med ansvar for integrering af kønsaspektet (gender mainstreaming).

Kommissionens Rådgivende Udvalg for Ligestilling mellem Kvinder og Mænd vil fortsat bistå Kommissionen i forbindelse med gennemførelsen af rammestrategien. Den vil have en central rolle med at give ekspertbistand og oplysninger om medlemsstaternes kønsrelaterede politik, navnlig med hensyn til benchmarking, overvågning og rapportering under rammestrategien.

4.2. Styrkelse af Kommissionens strukturer

Gruppen af kommissærer for lige muligheder vil fortsat have en vigtig rolle som en politisk drivkraft bag Kommissionens strategi og foranstaltninger med hensyn til integrering af kønsaspektet og ligestilling mellem mænd og kvinder. Gruppen vil også fortsat sikre en hensigtsmæssig koordinering mellem de berørte tjenestegrene og vil overvåge fremskridtene med hensyn til gennemførelsen af rammestrategien og om nødvendigt fremsætte passende anbefalinger.

Kommissionens tværtjenstlige gruppe vedrørende ligestilling mellem mænd og kvinder vil koordinere aktiviteterne i Kommissionens forskellige tjenestegrene med hensyn til implementeringen af foranstaltningerne under rammestrategien for ligestilling mellem mænd og kvinder inden for deres respektive politikområder samt med hensyn til det årlige arbejdsprogram for deres respektive politikområder. Kommissionens tjenestegrene vil via den tværtjenstlige gruppe udvikle og gennemføre et sæt kønsspecifikke indikatorer og benchmarks, samt overvåge og evaluere disse, ligesom de regelmæssigt vil afgive rapport til Gruppen af kommissionsmedlemmer for ligestilling om de fremskridt, man har gjort. Dette vil også omfatte en yderligere udvikling af kønsspecifikke konsekvensanalyser og vurderinger af Fællesskabets politikker samt uddannelse af tjenestemænd i integrering af kønsaspektet.

4.3. Styrkelse af samarbejdet mellem EU-institutionerne

Kommissionen vil fremme et interinstitutionelt samarbejde mellem EU-institutionerne med henblik på at lette og styrke integreringen af kønsaspektet (mainstreaming). Kommissionen vil også lette netværkssamarbejdet mellem de europæiske forskningsinstitutioner på ligestillingsområdet.

4.4. Styrkelse af partnerskabet

Erfaringerne med styringen af tidligere fællesskabsforanstaltninger og -programmer viser, at de traditionelle aktørers indsats og medvirken ikke er tilstrækkelig til at opfylde målsætningen om at skabe ligestilling mellem mænd og kvinder. Det er vigtigt at inddrage centrale aktører fra det sociale og arbejdsmarkedsmæssige område og erhvervslivet og at styrke partnerskabsaspektet.

4.4.1. Samarbejde med arbejdsmarkedets parter på europæisk plan

Amsterdam-traktaten har tillagt den europæiske sociale dialog en større rolle og har tildelt arbejdsmarkedets parter et stort ansvar og væsentlige beføjelser.

Kommissionen bekræfter sin vilje til at tilskynde arbejdsmarkedets parter til at yde et fuldt bidrag til fremme af ligestilling mellem mænd og kvinder og navnlig vurdere virkningerne af parternes rammeaftaler. Kommissionen vil for sit vedkommende støtte et netværk af repræsentanter for arbejdsmarkedets parter, som skal beskæftige sig med ligestillingsspørgsmål i erhvervslivet og vil i partnerskab med arbejdsmarkedets parter fremme oplysnings- og bevidstgørelsesforanstaltninger omkring lønforskellene mellem kvinder og mænd.

4.4.2. Samarbejde med ngo'er

Ngo'er er en vigtig faktor i civilsamfundet og har en fremtrædende rolle i forbindelse med styrkelsen af kønsdemokratiet. De eksisterende former for samarbejde og partnerskab mellem Kommissionen og ngo'er vil danne grundlag for en styrkelse af dialogen og en forbedring af den gensidige oplysningsvirksomhed og udvekslingen af bedste praksis med hensyn til aktiviteter og politikker på ligestillingsområdet. Dette vil også tilskynde de ngo'er, for hvem kvindespørgsmål ikke er hovedindsatsområdet, til at integrere kønsperspektivet i deres aktiviteter.

4.4.3. Samarbejde med andre internationale organisationer

Kommissionen vil fremme et samarbejde med andre internationale organisationer så som FN (opfølgningen på Beijing-handlingsprogrammet), Europarådet (styringsgruppen for lige muligheder) og OSCE (ny handlingsplan om ligestilling) for at kunne bygge på den ekspertise, som disse organisationer besidder, og for at undgå overlapninger i praksis.

4.5. Fastsættelse af indikatorer og benchmarking

Fastsættelsen af indikatorer og referencepunkter (benchmarks) er en afgørende faktor for rammestrategiens succes, idet de opnåede fremskridt derved gøres målelige og synlige samtidig med, at de gør det muligt at overvåge tendenser samt omsætte ideelle endelige mål (de strategiske mål) til realistiske trin eller faser (de operationelle målsætninger). Indikatorer og referencepunkter (benchmarks) skabe et incitament til en øget indsats, bidrager til at fastslå ansvaret for realiseringen af målene og gør det endelig muligt at belønne fremdriften med en generel anerkendelse.

Hvad angår det strategiske mål gående ud på at fremme ligestillingen på arbejdsmarkedet, gør rammestrategien brug af de indikatorer, som allerede anvendes i inden for den europæiske beskæftigelsesproces og sikrer, at de suppleres og anvendes regelmæssigt. De mål og referencepunkter (benchmarks), Det Europæiske Råd i Lissabon har fastsat, vil blive overvåget løbende. Gennemførelsen af rammestrategien vil med regelmæssige mellemrum give anledning til udarbejdelse af rapporter under anvendelse af de indikatorer, som blev opstillet af Det Europæiske Råd, med hensyn til beslutningstagning og en bedre forening af arbejde og familieliv.

Man vil støtte, at der systematisk udarbejdes tilgængelige statistiske data både på EU-plan og på nationalt plan, således at det bliver muligt at overvåge de fremskridt, der gøres for at opfylde de forskellige strategiske målsætninger. Udvalget af harmoniserede og sammenlignelige data bør udvides gennem en omhyggelig udvælgelse af de statistikker, som muliggør en effektiv overvågning af ramme-strategien.

4.6. Sikre information, rapportering og evaluering

4.6.1. Information

Ramme-strategien vil blive ledsaget af en integreret informationsstrategi, hvori indgår et websted med oplysninger om de forskellige initiativer under støtteprogrammet og om de aktiviteter, som Kommissionens tjenestegrene, udfører på ligestillingsområdet.

4.6.2. Rapportering

Kommissionen får ansvaret for gennemførelsen af ramme-strategien og skal regelmæssigt aflægge rapport herom. I dette øjemed vil årsrapporten om ligestilling mellem kvinder og mænd blive tilpasset, således at den indeholder flere oplysninger om gennemførelsen af ramme-strategien (bl.a. oplysninger om budgetbevillinger og udgifter) og om udviklingen på nationalt plan, herunder fremdriften med hensyn til realiseringen af referencepunkterne (benchmarks), og en vurdering af resultaterne.

Hvert år vedtager Kommissionen et årligt arbejdsprogram under ramme-strategien, omfattende bl.a. de prioriterede aktioner, der skal gennemføres i årets løb. Kommissionen vil vedtage en samlet rapport, som omfatter hele gennemførelsen af ramme-programmet samt resultaterne af den eksterne evaluering (jf. nedenfor).

4.6.3. Evaluering

Alle aktioner, som gennemføres under ramme-strategien om ligestilling mellem kvinder og mænd, vil blive gjort til genstand for løbende intern evaluering.

Der vil ske en uafhængig ekstern evaluering af ramme-strategien, som vil blive iværksat, så hurtigt som muligt efter dens vedtagelse. Det eksterne evalueringsteam vil udarbejde en interimsevalueringssrapport til Kommissionen. Denne eksterne rapport vil blive vedlagt som bilag til Kommissionens interimsevalueringssrapport om ramme-strategien og dens støtteprogram, som vil blive fremsendt til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget ved udgangen af december måned 2003.

En endelig ekstern evalueringssrapport udarbejdes af de eksterne evalueringseksperter. Dette dokument vil blive vedlagt den endelige evalueringssrapport, som Kommissionen vil vedtage og fremsende til de øvrige europæiske institutioner senest ultimo december 2006.

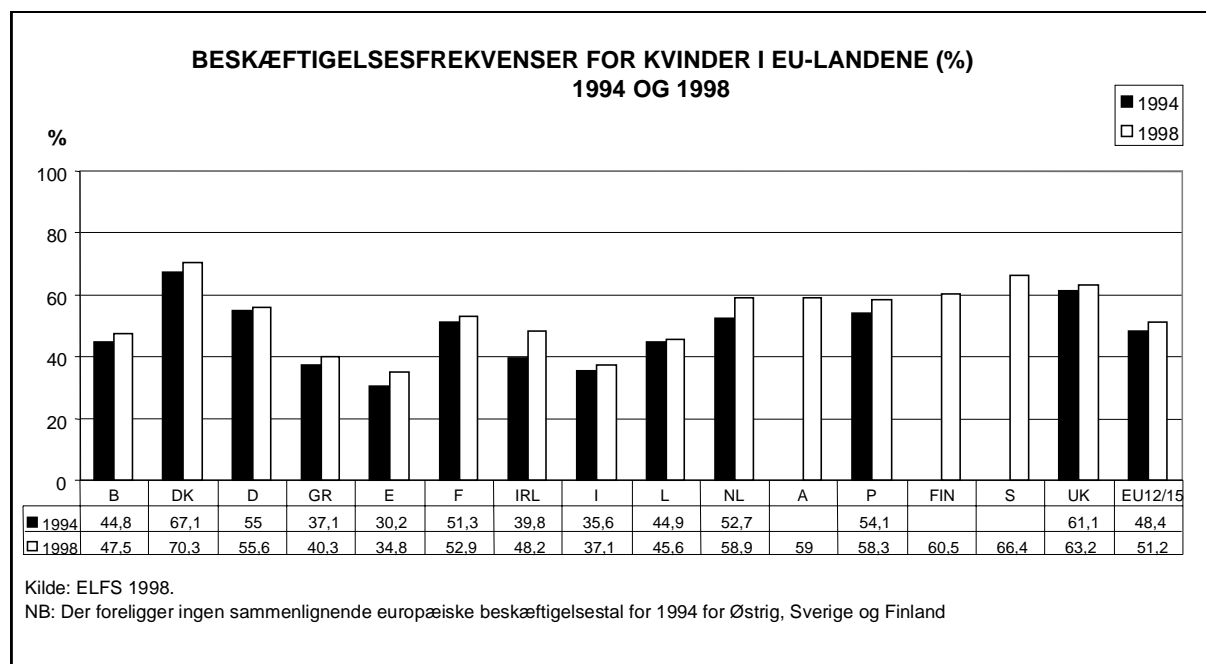
BILAG I

KVINDER PÅ ARBEJDSMARKEDET

Kvinder er ikke integreret på arbejdsmarkedet i samme grad som mænd. De har generelt mindre faste og sikre job og må bære en forholdsvis større del af byrden med hensyn til pasning af børn og familiemedlemmer med pasnings- og plejebehov, hvilket betyder, at der stadig er alvorlige kønsbetingede problemer på arbejdsmarkedet. Selv om ligestillingspolitikken har været rettet mod kvinder i økonomisk sammenhæng, er der meget få tilfælde, hvor kvinder i medlemsstaterne som helhed er blevet sikret samme vilkår som mænd.

1. I næsten alle medlemsstater og i størsteparten af ansøgerlandene er arbejdsløshedsprocenten gennemgående højere for kvinder end for mænd, og langtidsledighed rammer i højere grad kvinder end mænd.
2. Spændet mellem kvinders og mænds beskæftigelsesfrekvens udgør i gennemsnit 20 procentpoint. Kvinders beskæftigelsesfrekvens er stadig lav i mange medlemsstater (Tabel 1). Beskæftigelsesfrekvensen for kvinder udgør fortsat under 40% i Spanien og Italien. Spændet mellem kvinders og mænds beskæftigelsesfrekvens er størst i Spanien, Grækenland, Italien og Luxembourg, hvor det udgør over 30 procentpoint.

Tabel 1

3. Beskæftigelsesfrekvensen falder, i det øjeblik kvinder får børn. Det forholder sig omvendt for mænd. Beskæftigelsesfrekvensen for mænd i alderen 20 til 44 er højere, hvis de er del af en husstand med børn (Tabel 2).

Tabel 2

Tabel 2 ¹	Beskæftigelsesfrekvenser - 20- til 44-årige 1998				
	Sammenlignende indeks	Ingen børn		Børn i alderen 0-5	
		Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder
Irland	1,9	81	81	87	46
DE	1,8	83	83	90	49
LU	1,8	93	84	98	49
UK	1,7	85	87	90	53
ES	1,7	88	67	90	40
EU11	1,7	84	79	91	52
NL	1,6	88	86	95	60
IT	1,6	91	68	92	45
FR	1,5	79	72	91	56
GR	1,5	82	60	96	48
AT	1,3	89	85	94	68
BE	1,2	87	77	92	66
PT	1,2	92	83	96	72

4. Kønsegregeringen på arbejdsmarkedet giver fortsat anledning til en vis bekymring i EU, også i de lande, hvor kvinder har opnået høje beskæftigelsesfrekvenser (Tabel 3). Kønsegregeringsindekset² viser, at tre lande (Finland, Sverige og Danmark) med relativt høje beskæftigelsesfrekvenser for kvinder også har relativt stærkt kønsopdelte beskæftigelsesstrukturer.

De seneste data for horisontal kønsopdeling fremgår af diagram 1, der viser de ti beskæftigelsesområder på EU-plan, hvor ubalancen i antallet af mænd og kvinder er størst, idet "boblernes" størrelse udtrykker antallet af personer, der

¹ Sammenlignende indeks: En sammenligning af beskæftigelsesfrekvensen for mænd og kvinder, som ikke har børn og som har børn i alderen fra 0 - 5 år. Indekse udtrykker, hvilken indflydelse, det forhold, at der er børn i husstanden, har for beskæftigelsesfrekvensen blandt kvinder og mænd, idet et tal tæt på én viser, at forskellen i beskæftigelsesfrekvensen er næsten den samme for mænd som kvinder.

² Kønsegregeringsindeks: Der udregnes en landsdækkende andel af beskæftigelsen for kvinder og mænd; denne gennemsnitssats anvendes derefter på de enkelte erhverv. Det anvendte landsdækkende gennemsnit repræsenterer antallet af kvinder (eller mænd), som ville arbejde inden for det pågældende erhverv, hvis det samlede antal kvindelige/mandlige arbejdstagere var jævnt fordelt på alle sektorer; hvis f.eks. kvinderne udgør 40% af den samlede arbejdsstyrke i et bestemt land, ville sammenligningen inden for de enkelte sektorer ske mellem den konstaterede sats og den landsdækkende gennemsnitlige sats på 40%. Opsummeres alle disse afvigelser (idet der ikke tages hensyn til positive eller negative tegn) i den samlede økonomi, fremkommer en samlet andel af personer, som er beskæftiget ud over den balance, som er fremkommet ved udregningen af de landsdækkende gennemsnitlige andele af beskæftigelsen, dvs. den samlede kønsskævhedsmængde. Denne mængdes forholdsvis andel af den samlede beskæftigelse udgør en indikator for kønsskævheden/-segregeringen.

berøres. Diagrammet viser et overtal af kvinder inden for pleje- og omsorgssektoren og et overtal af mænd inden for bygge- og landbrugssektoren.

Tabel 3

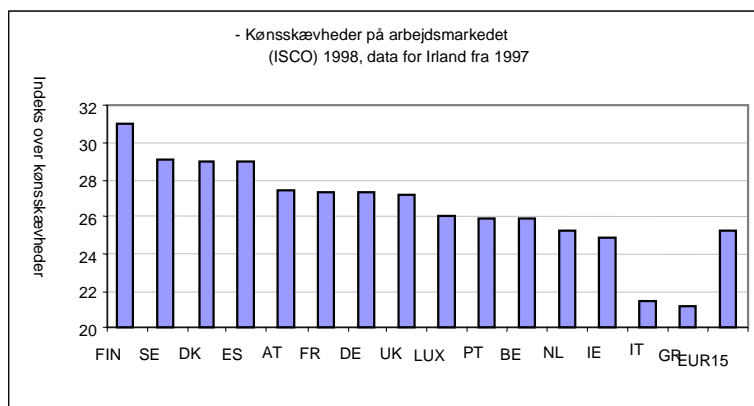
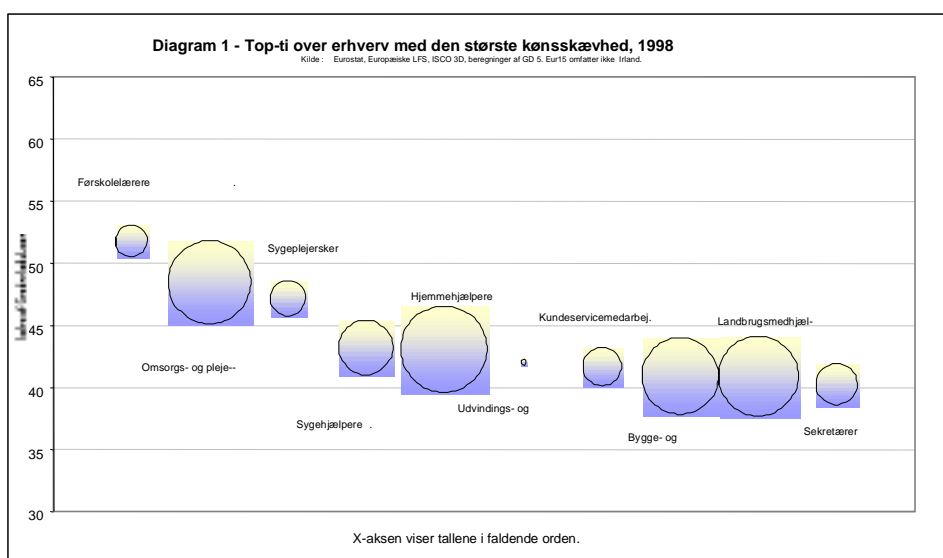

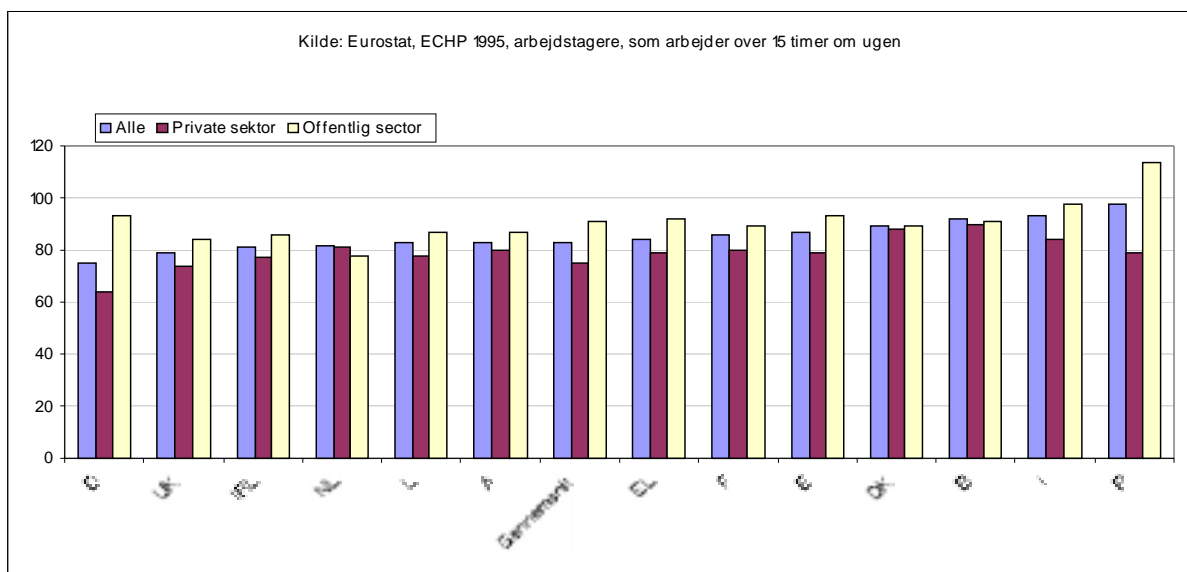
Diagram 1

5. Kvinder får mindre i løn end mænd for samme arbejde eller arbejde af samme værdi. Lønforskellen er større inden for den private sektor (25%) end inden for den offentlige sektor (9%). Den kønsbestemte lønforskel kan ikke tilskrives strukturelle forhold som f.eks. alder, erhverv og erhvervssektor. Der er stadig en forskel på 15% i den gennemsnitlige indtægt (Tabel 4)³

³ Statistics in focus, 6/1999, EUROSTAT, "Women's earnings in the EU: 28% less than men's".

Tabel 4

BILAG II

KVINDER I DEN POLITISKE BESLUTNINGSPROCES

Selv om man har kunnet notere en jævn fremgang i kvinders repræsentation i de beslutningstagende organer i EU-institutionerne, viser årsrapporten for 1999 om ligestilling mellem kvinder og mænd i EU, at kvinder stadig er stærkt underrepræsenteret i den politiske beslutningsproces i EU og i EU-medlemsstaterne. Dette understreger betydningen af det strategiske mål 2 "Ligelig deltagelse og repræsentation".

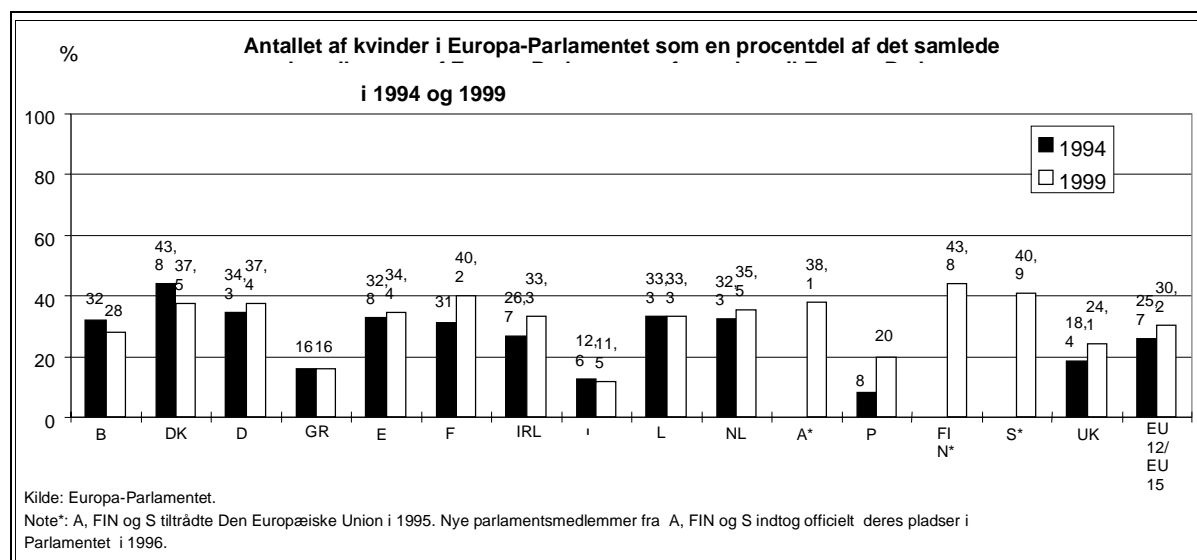
Kvinders repræsentation i Europa-Kommissionen, ved EF-Domstolen og Revisionsretten (ved udgangen af 1999)

Siden 1995 har 25% af medlemmerne af Europa-Kommissionen været kvinder. 2,8% af Kommissionens generaldirektører er kvinder. Indtil 1999 havde der aldrig før været en kvindelig dommer ved EF-Domstolen. Med udnævnelsen af en kvindelig dommer i 1999 er der nu 6,6% kvinder. I 1999 blev endnu en kvinde udnævnt til posten som medlem af Revisionsretten, så der nu er to, hvilket bringer den kvindelige repræsentation op på 13,3%.

Kvinder i Europa-Parlamentet - valget i 1999

Kvinders repræsentation i Europa-Parlamentet er vokset støt ved hvert valg siden 1984. Med 30,2% af pladserne er kvinder dog fortsat underrepræsenteret i Europa-Parlamentet i perioden 1999-2004.

Tabel 1

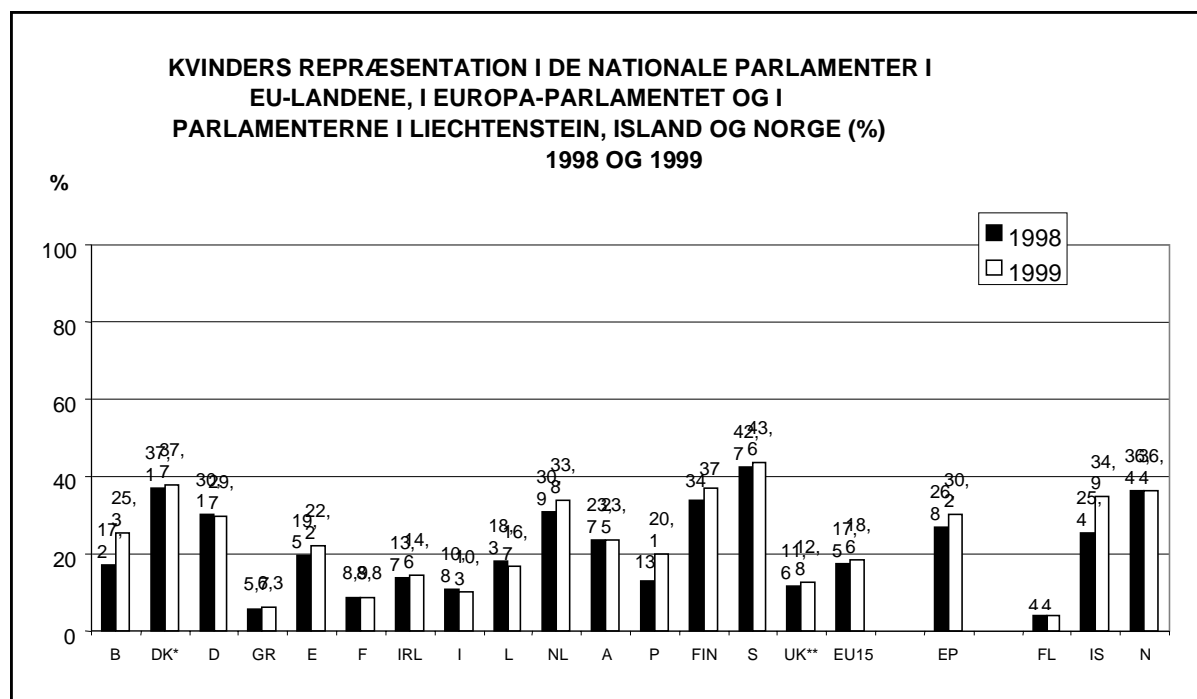

Europa-Parlamentets formand for perioden 1999-2001 er en kvinde. Der er 7% kvinder blandt næstformændene, og 29% af formændene for Europa-Parlamentets stående udvalg er kvinder.

Kønsbalancen i de nationale parlamenter i EU

Den gennemsnitlige repræsentation af kvinder i de nationale parlamenter i hele EU udgjorde 18,6% i 1999. Hvis man anvender sammenlignelige metoder for dataindsamling, var den årlige forholdsvis vækst i kvinders repræsentation beskednen, men støt. Denne vækst udgjorde 0,6 procentpoint i perioden 1997-1998 og lidt over et procentpoint i perioden 1998-1999.

Tabel 2

Kilde: FrauenComputerZentrum Berlin og Deuce. Oplysninger vedrørende 1998 ajourført i juni 1998; oplysninger vedrørende D og S ajourført i september 1998.

Oplysninger vedrørende 1999 ajourført i juni. Oplysninger vedrørende E, F, IRL, P, A og UK ajourført i november.

Note*: DK: Oplysninger vedrørende Folketinget omfatter ikke 4 medlemmer, som er valgt på Grønland og Færøerne. UK (Oplysninger vedrørende 1999): 1 plads ikke besat.

Kvindens deltagelse i de nationale regeringer

Væksten i antallet af kvinder, der beklæder poster i de nationale regeringer, er lidt større. Andelen af kvindelige medlemmer af kabinettet (ministre og viceministre) steg fra 21,9 til 24,1% i perioden 1998-1999. I Belgien, Finland og Island gav den øgede repræsentation af kvinder i parlamenterne sig udslag i en betragtelig stigning i antallet af kvinder i disse landes regeringer. I Portugal faldt antallet af kvinder i regeringen en smule. I Sverige udgjorde kvinder flertallet i regeringen (52,6%). Den samlede virkning af grupperinger på tværs af partiskellene, kønskvotering og lister med skiftevis mandlige og kvindelige kandidater ved valgene er en del af forklaringen på den ligelige repræsentation af kvinder og mænd i den svenske regering.

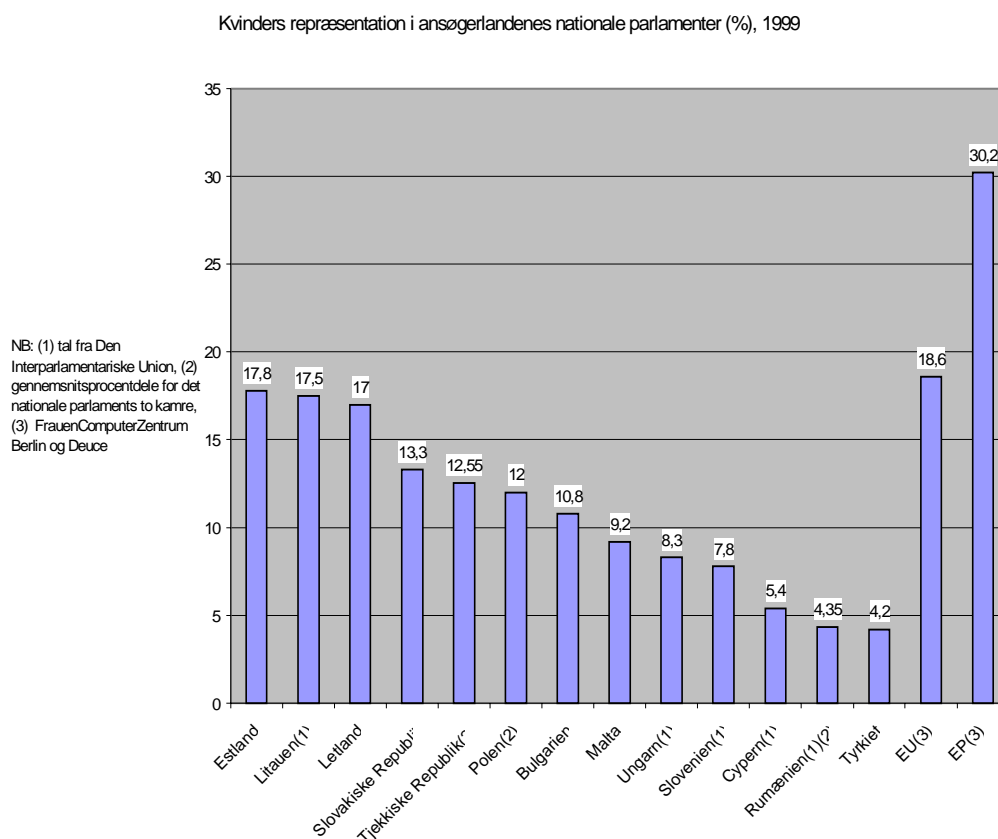
På det regionale plan i den politiske beslutningsproces lader det til, at de hurtige fremskridt, der er gjort i det seneste årti, er blevet konsolideret, om end den samlede stigningstakt aftager. Andelen af kvinder i de regionale forsamlings voksede med

1,1 procentpoint fra 27,8 til 28,9% i perioden 1998-1999, og holdt sig uændret på 24,5% i de regionale råd. Ved nærmere eftersyn kan der konstateres store forskelle medlemsstaterne imellem med nedgange (de tyske delstater) og opgange (de belgiske regioner). Kvinders repræsentation i ansøgerlandenes parlamenter

De senest tilgængelige, komplette data om kvinders repræsentation i de nationale parlamenter i de 13 ansøgerlande blev indsamlet og offentliggjort af Europarådet i december 1999¹ og viser store forskelle mellem landene. Der er i gennemsnit 10,5% kvinder i de nationale parlamenters kamre. Dette er et godt stykke under EU-gennemsnittet på 18,6%, som kun overgås af Litauen og Estland. Det er særlig beklageligt, at der f.eks. i Ungarn i 1980 fandtes 30% kvinder i Nationalforsamlingen, medens der nu kun er 8%. Der har kunnet konstateres en tilsvarende tendens i andre ansøgerlande.

Tabel 3

¹ Informationsdokumentet "Women in Politics in the Council of Europe Member States", Europarådet, dok. EG (99) 5 rev. fra december 1999.

Forslag til

RÅDETS BESLUTNING

om støtteprogrammet til Fællesskabets rammeprogram
for ligestilling mellem mænd og kvinder (2001 – 2005)

BEGRUNDELSE

Fællesskabets overordnede strategi på ligestillingsområdet

EU's forpligtelse til at fremme ligestilling mellem mænd og kvinder er allerede nedfældet i traktaten fra 1957 og er siden blevet knæsat i direktiver og i Domstolens retspraksis. Fællesskabsretten sikrer, at mænd og kvinder er lige for loven, og der er blevet udfoldet store bestræbelser både på fællesskabsplan og på nationalt plan for at fremme dette princip. Alligevel undermineres ligestillingen i EU af, at mænd og kvinder ikke har samme rettigheder i praksis, ligesom det forhold, at kvinder er underrepræsenterede og udsat for vold, er tegn på, at der findes strukturelle uligheder mellem mænd og kvinder.

I sin indsats på ligestillingsområdet foreslår Kommissionen en ny ligestillingsstrategi, som involverer et rammeprogram omfattende alle fællesskabspolitikker, som indgår i bestræbelserne på at virkeliggøre ligestillingsmålsætningen. For at sikre sammenhæng og synergi ledsages rammestrategien af et støtteprogram for gennemførelse af de nødvendige tværgående aktiviteter og forbedring af koordineringen af kønsrelaterede aktiviteter inden for de forskellige politikker.

Dette foreløbige forslag til beslutning omhandler støtteprogrammet. Det finansieres over budgetkonto B3-4012.

Rammestrategiens indsatsområder

Kommissionen har fundet frem til fem indbyrdes forbundne indsatsområder, hvor rammestrategien skal sættes i værk. Inden for hvert område vil der blive opstillet en række konkrete mål, hvis virkeliggørelse vil bidrage til at bane vejen for ligestilling i løbet af de næste fem år. Under rammestrategien vil alle Fællesskabets kønsrelaterede initiativer blive udtrykkeligt knyttet til et eller flere af følgende indsatsområder: det økonomiske liv, deltagelse og repræsentation, sociale rettigheder, borgerlige rettigheder, kønsrollemønstre og fordomme.

Ligestillingsproblematikken i forbindelse med EU's udvidelse og kønsaspektet i Fællesskabets forbindelser med tredjelande og i udviklingssamarbejdet er tværgående spørgsmål, som vil gå igen på alle indsatsområderne i rammestrategien.

Med henblik på gennemførelsen af de tværgående og koordinerende aktioner (så som netværkssamarbejde, oplysning, analyse- og evalueringsredskaber, tilsyn, rapportering og evaluering), som er nødvendige, hvis rammestrategien skal lykkes, foreslår Kommissionen et støtteprogram.

Støtteprogrammets mål

Via programmet koordineres, støttes og finansieres tværgående og koordinerende aktiviteter under den overordnede rammestrategi til fremme af ligestilling.

Støtteprogrammet skal have følgende mål:

- a) at fremme og udbrede de værdier og adfærdsnormer, der er en forudsætning for ligestilling
- b) at forbedre kendskabet til forhold, som direkte eller indirekte er forbundet med kønsdiskriminering, ved at kortlægge, hvor og i hvilket omfang der finder kønsdiskriminering sted og ved at vurdere effektiviteten af de forskellige politikker og praksis og
- c) at forberede de centrale aktører (uafhængige organer med ansvar for fremme af ligestilling, arbejdsmarkedets parter og ngo'er, især på nationalt, regionalt og lokalt plan), således at de er bedre rustet til at varetage deres opgaver i ligestillingens interesse effektivt, navnlig gennem støtte til udveksling af informationer og praktiske erfaringer og til etablering af netværkssamarbejde på EU-plan.

Støtteprogrammet tilstræber, at ligestillingsaspektet integreres i alle politikker, og bidrager til at udnytte deres potentiale til at fremme ligestillingen mellem mænd og kvinder.

Aktioner

For at virkeliggøre disse mål, skal programmet gøre effektivt brug af de eksisterende redskaber og instrumenter og udvikle nye. Vi har opdelt aktionerne i tre overordnede kategorier. Aktionerne i de tre kategorier vil blive gennemført sideløbende.

Kategori 1: Oplysning

I denne kategori lægges der vægt på at fremme ligestilling som et fælleseuropæisk projekt og på at offentliggøre resultaterne af programmet. Kategorien omfatter kommunikation, publikationer, kampagner, konferencer og arrangementer til støtte for iværksættelse og gennemførelse af lovgivning og politiske tiltag på ligestillingsområdet. Programmet koncentrerer sin oplysningsvirksomhed om meningsdannerne for ad denne vej at bearbejde den offentlige opinion.

Der vil blive sat særlig fokus på disse aktioner under den europæiske ligestillingsuge, som holdes samtidig i alle medlemsstater. Alle aktiviteter vil være koncentreret om et bestemt emne, som vælges i samarbejde med udvalget for støtteprogrammet, jf. artikel 6 i beslutningen.

En gang om året uddeles en europæisk ligestillingspris for at tilskynde erhvervslivet til at tage aktivt del i ligestillingsbestrebelse.

Kategori 2: Analyse og evaluering af faktorer og politikker vedrørende ligestilling

Denne kategori vedrører kendskabet til forhold, som er forbundet med kønsdiskriminering. Hensigten er at kortlægge, hvor og i hvilket omfang kønsdiskriminering finder sted, og evaluere lovgivning, politikker, praksis og samfundsstrukturer, som har konsekvenser for mænd og kvinders ulige stilling (kønsspecifik konsekvensanalyse). Dette indebærer indsamling af yderligere statistisk materiale, opstilling af referencepunkter og indikatorer med henblik på at vurdere, hvor effektive ligestillings-

bestræbelserne er, analysere og evaluere ligestillingspolitikkerne samt sikre, at de indhøstede erfaringer får den videst mulige udbredelse.

Hvad angår det strategiske mål gående ud på at fremme ligestillingen på arbejdsmarkedet, gør støtteprogrammet brug af de indikatorer, som allerede anvendes i beskæftigelsesstrategien, og sikrer, at de suppleres og anvendes regelmæssigt. Der vil løbende blive ført tilsyn med de mål og referencepunkter, der blev fastlagt på Det Europæiske Råds møde i Lissabon. Kommissionen udarbejder regelmæssigt rapporter under anvendelse af de indikatorer, som Rådet har opstillet til brug for analyse af ligestillingsproblematikken i beslutningstagende fora og i forholdet mellem arbejdsliv og familieliv, og opstiller selv indikatorer og referencepunkter for andre indsatsområder.

Under denne kategori kan der om nødvendigt også ydes støtte til finansiering af europæiske ekspertgrupper, som fungerer på forskellige centrale områder, der er omfattet af rammestrategien, med henblik på at sætte dem i stand til at yde et effektivt bidrag til den videre udvikling af en europæisk ligestillingspolitik. Ekspertes fra ansøgerlandene vil få mulighed for at deltage i disse ekspertgrupper.

Kategori 3: Forberedelse af centrale aktører på ligestillingsområdet

a) Styrkelse af samarbejdet med medlemsstaterne

Kommissionen iværksætter programmet i nært samarbejde med medlemsstaterne og en række økonomiske og sociale aktører. Dette involverer støtte til udveksling af praktiske erfaringer på tværs af grænserne mellem centrale aktører på nationalt, regionalt og lokalt plan og af oplysninger om igangværende forsøg i medlemsstaterne.

En gang om året arrangerer Kommissionen et møde med deltagelse af højtplacerede nationale embedsmænd med ansvar for inkorporeringen af ligestillingsaspektet i medlemsstaternes politik.

b) Styrkelse af samarbejdet med arbejdsmarkedets parter og ngo'er på EU-plan

Erfaringerne fra tidligere fællesskabsprogrammer og -initiativer har vist, at der er behov for at inddrage centrale økonomiske og sociale aktører.

Med Amsterdam-traktaten er den sociale dialog blevet tillagt større betydning, og arbejdsmarkedets parter har fået både ansvar og beføjelser på vigtige områder. Kommissionen vil også i fremtiden tilskynde arbejdsmarkedets parter til at arbejde for ligestilling.

Ngo'er spiller en vigtig rolle som repræsentant for borgernes interesser og er af stor betydning for kønsdemokratiets fremme. De bestående former for samarbejde og partnerskab mellem Kommissionen og ngo'er udgør grundlaget for at udvide dialogen og forbedre den gensidige udveksling af praktiske erfaringer med kønsrelaterede aktiviteter og politikker.

Der tilskyndes til samarbejde med internationale organisationer, således at man kan trække på disse organisationers ekspertise og undgå overlapninger på området.

Information, rapporter og evaluering

Støtteprogrammet vil blive fulgt op af en integreret informationsstrategi, der bl.a. omfatter et web-sted, hvor man kan få generelle oplysninger om gennemførelsen af rammestrategien og om offentliggjorte undersøgelser og finansiering af ekspertgrupper.

Kommissionen får ansvaret for gennemførelsen af rammestrategien og skal regelmæssigt aflægge rapport. Således skal den forelægge en årsberetning om ligestilling mellem mænd og kvinder med oplysninger om gennemførelsen af rammestrategien og det supplerende støtteprogram og desuden om situationen i medlemsstaterne. Beretningen vil desuden indeholde anbefalinger til, hvordan strategierne og aktiviteterne kan reorienteres i de følgende programfaser.

Hvert år vedtager Kommissionen et årligt arbejdsprogram omfattende bl.a. de prioriterede aktioner, der skal gennemføres i årets løb. Kommissionen forelægger en foreløbig evalueringsrapport om rammestrategien og programmet inden december 2003. Rapporten sendes til Rådet, Europa-Parlamentet, Regionsudvalget og Det Økonomiske og Sociale Udvalg.

Ved udgangen af det fjerde programår meddeler Kommissionen, hvilke foreløbige planer den har for ligestillingspolitikens videre forløb efter afslutningen af rammestrategien. Inden udgangen af december 2006 vedtager Kommissionen en endelig evalueringsrapport om rammestrategien og støtteprogrammet og sender den til Rådet, Europa-Parlamentet, Regionsudvalget og Det Økonomiske og Sociale Udvalg.

Nærheds- og komplementaritetsprincip

Såvel medlemsstaterne som EØS-landene og ansøgerlandene har vedtaget ligestillingspolitikker, men der er stor forskel på, hvor langt man er kommet med gennemførelsen. Det gælder både lovgivning, institutionelle mekanismer, specifikke initiativer (f.eks. positiv særbehandling) og oplysningsvirksomhed. Gennemførelsen af programmer og initiativer på fællesskabsplan har før været til støtte for medlemsstater og ngo'er, som med afsæt heri har kunnet formulere mere gennemslagskraftige ligestillingspolitikker.

Den ekstra fordel, som støtteprogrammet frembyder, skyldes, at det bidrager til at øge den samlede virkning og til at profilere og synliggøre Fællesskabets ligestillingspolitik.

Fællesskabet har imidlertid ikke til hensigt at gennemføre aktiviteter, som på grund af deres art og/eller omfang bedre lader sig gennemføre på nationalt, regionalt eller lokalt plan.

Der sikres komplementaritet mellem de forskellige fællesskabsaktioner og mellem rammestrategien og medlemsstaternes aktiviteter for at undgå overlapninger¹ og drage størst mulig nytte af de opnåede resultater.

---

¹ For eksempel Fællesskabets handlingsprogram til bekæmpelse af forskelsbehandling (2001-2006), Fællesskabets initiativprogrammer, strukturfondene, programmerne for udvikling af landdistrikter, det femte rammeprogram for forskning og teknologisk udvikling samt andre fællesskabsprogrammer som for eksempel Socrates, Leonardo og ungdomsprogrammet Youth.

Komplementaritet og synergi mellem rammestrategien og de nationale ligestillingsaktioner eller -planer sikres gennem passende samarbejdsarrangementer. Det Rådgivende Udvalg for Ligestilling mellem Mænd og Kvinder kommer til at spille en vigtig rolle i denne sammenhæng.

Samarbejde med tredjelande

I henhold til aftalen om det europæiske økonomiske samarbejdsområde (EØS) og som led i førtiltrædelsesstrategien er fællesskabsprogrammer åbne for de EFTA-lande, som deltager i EØS-samarbejdet, og for ansøgerlandene. EFTA/EØS-landene og ansøgerlandene vil så vidt muligt blive behandlet på samme måde som partnere fra EU på de betingelser, der er fastsat i deres respektive aftaler.

Forslag til

RÅDETS BESLUTNING

om støtteprogrammet til Fællesskabets rammeprogram for ligestilling mellem mænd og kvinder (2001 – 2005)

(EØS-relevant tekst)

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR -

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 13,

under henvisning til forslag fra Kommissionen¹,

under henvisning til udtalelse fra Europa-Parlamentet²,

under henvisning til udtalelse fra Det Økonomiske og Sociale Udvalg³,

under henvisning til udtalelse fra Regionsudvalget⁴,

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Princippet om ligestilling mellem mænd og kvinder er et grundlæggende princip i fællesskabsretten, og de direktiver og andre retsakter, der er blevet udstedt i overensstemmelse med det, har bidraget afgørende til at forbedre kvindernes situation.
- (2) Erfaringerne med gennemførelsen af aktioner på fællesskabsplan har vist, at hvis indsatsen for at fremme ligestillingen skal have nogen virkning i praksis, er det nødvendigt at kombinere forskellige foranstaltninger, herunder især lovgivningsmæssige foranstaltninger og praktiske aktioner, som er således udformet, at de understøtter hinanden indbyrdes.
- (3) De kønsspecifikke uligheder er endnu ikke udryddet, og der er derfor god grund til at fortsætte og udbygge Fællesskabets indsats på området.
- (4) Europa-Parlamentet har i sin beslutning om den foreløbige beretning fra Kommissionen om gennemførelse af Fællesskabets handlingsprogram på mellemlang sigt for lige muligheder for mænd og kvinder (1996-2000)⁵ opfordret Kommissionen til at fremsætte forslag til et femte handlingsprogram.

---

¹ EFT C

² EFT C

³ EFT C

⁴ EFT C

⁵ A4-0194/99 - PE 230.041/endelig udg. (EFT C 279 af 1.10.1999, s. 88).

- (5) Rådet understregede i sine konklusioner af 22. oktober 1999 nødvendigheden af et nyt handlingsprogram til fremme af ligestilling mellem mænd og kvinder.
- (6) Fællesskabets nye ligestillingsstrategi⁶ kommer til udtryk dels i en rammestrategi for alle fællesskabspolitikker, som indgår i bestræbelserne på at virkeliggøre ligestillingsmålsætningen, dels i dette støtteprogram. Under støtteprogrammet fastlægges strukturen for de tværgående og koordinerende aktiviteter, som er nødvendige for at sikre sammenhæng og synergi i de kønsrelaterede aktiviteter, der indgår i Fællesskabets politikker generelt.
- (7) Med henblik på at styrke fællesskabsaktionens tillægsværdi sikrer Kommissionen i samarbejde med medlemsstaterne, at der på alle niveauer er sammenhæng og komplementaritet mellem de aktioner, der gennemføres i henhold til dette direktiv, og andre relevante fællesskabspolitikker, -instrumenter og -aktioner, navnlig sådanne som gennemføres i medfør af traktatens artikel 125 - 130 vedrørende en samordnet strategi for beskæftigelsen eller med støtte fra Den Europæiske Socialfond.
- (8) Det er en nødvendig forudsætning for et positivt udfald af enhver fællesskabsindsats, at resultaterne kontrolleres og evalueres i forhold til målene.
- (9) De nødvendige foranstaltninger til gennemførelse af dette direktiv bør vedtages i overensstemmelse med Rådets afgørelse 1999/468/EF af 28. juni 1999 om fastsættelse af de nærmere vilkår for udøvelsen af de gennemførelsesbeføjelser, der tillægges Kommissionen⁷.
- (10) Det bør være muligt for ansøgerlandene i Central- og Østeuropa at deltage i programmet på de betingelser, der er fastsat i Europaaftalerne, i tillægsprotokollerne til disse aftaler og i de afgørelser, som er truffet af de respektive associeringsråd, for Cypern, Malta og Tyrkiet gennem finansiering med tillægsbevillinger i henhold til procedurer, der fastlægges sammen med disse lande.
- (11) Målene for Fællesskabets påtænkte handling, at fremme ligestilling mellem mænd og kvinder, kan ikke i tilstrækkelig grad opfyldes af medlemsstaterne, bl.a fordi den kræver multilaterale partnerskaber, tværnational udveksling af informationer og fællesskabsdækkende formidling af god praksis, og målene kan derfor i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet, jf. traktatens artikel 5, på grund af den påtænkte handlings omfang og virkninger bedre gennemføres på fællesskabsplan. I overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, jf. nævnte artikel, går denne beslutning ikke ud over, hvad der er nødvendigt for at nå disse mål -

---

⁶ KOM(2000) 335 endelig udg.

⁷ EFT L 184 af 17.7.1999, s. 23.

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

Vedtagelse af et støtteprogram

Ved denne beslutning fastlægges et program for fremme af ligestilling mellem mænd og kvinder, i det følgende benævnt "programmet", for perioden 1. januar 2001-31. december 2005.

Artikel 2

Principper

1. Programmets formål er at understøtte Fællesskabets overordnede ligestillingsstrategi, som omfatter alle fællesskabspolitikker, som indgår i bestræbelserne på at virkeliggøre ligestillingsmålsætningen, herunder politikker, som tager hensyn til ligestillingsaspektet, og specifikke aktioner rettet mod kvinder.
2. Gennem programmet koordineres, støttes og finansieres tværgående og koordinerende aktiviteter på de indsatsområder, der indgår i Fællesskabets ligestillingsstrategi. Det drejer sig om følgende: det økonomiske liv, deltagelse og repræsentation, sociale rettigheder, borgerlige rettigheder samt kønsrollemønstre og fordomme. Ligestillingsproblematikken i forbindelse med EU's udvidelse og kønsaspektet i Fællesskabets forbindelser med tredjelande og i udviklingssamarbejdet er tværgående spørgsmål, som vil gå igen på alle indsatsområderne i rammestrategien.

Artikel 3

Målsætning

Støtteprogrammet har følgende mål:

- a) at fremme og udbrede de værdier og adfærdsnormer, der er en forudsætning for ligestilling
- b) at forbedre kendskabet til forhold, som direkte eller indirekte er forbundet med kønsdiskriminering, ved at kortlægge, hvor og i hvilket omfang der finder kønsdiskriminering sted, og ved at vurdere effektiviteten af politik og praksis
- c) at forberede de centrale aktører (uafhængige organer med ansvar for fremme af ligestilling, arbejdsmarkedets parter og ikke-statslige organisationer, især på nationalt, regionalt og lokalt plan), således at de er bedre rustet til at varetage deres opgaver i ligestillingens interesse effektivt, navnlig gennem støtte til udveksling af informationer og praktiske erfaringer og til etablering af netværkssamarbejde på EF-plan.

Artikel 4

Fællesskabsforanstaltninger

1. Med henblik på at nå de mål, der er fastsat i artikel 3, iværksættes følgende foranstaltninger i tværnationalt regi:
  - a) Oplysning:

Primært ved at fremhæve fællesskabsdimensionen i indsatsen til fremme af ligestilling mellem mænd og kvinder og ved at offentliggøre resultaterne af programmet, især gennem publikationer, kampagner og arrangementer.
  - b) Analyse og evaluering:

Analyse og evaluering af ligestillingsfaktorer og -politik, herunder indsamling af statistisk materiale, undersøgelser, kønsspecifik konsekvensanalyse, redskaber og mekanismer, opstilling af referencepunkter og indikatorer og effektiv resultatformidling. Dette omfatter også kontrol af iværksættelsen og gennemførelsen af Fællesskabsretten inden for ligestillingsområdet for på grundlag af evalueringer af lovgivning og praksis at vurdere, hvor effektive og gennemslagskraftige ligestillingsbestrebelsene er.
  - c) Forberedelse af centrale aktører:

Tværnationalt samarbejde mellem centrale aktører gennem tilskyndelse til etablering af netværk og udveksling af erfaringer på fællesskabsplan mellem nationale myndigheder, arbejdsmarkedets parter og ikke-statslige organisationer.
2. De nærmere bestemmelser for gennemførelsen af de aktioner, der er omhandlet i denne artikel, fremgår af bilaget.

Artikel 5

Programmets gennemførelse og samarbejde med medlemsstaterne

1. Kommissionen:
  - a) sørger for iværksættelsen af de fællesskabsforanstaltninger, der er omfattet af dette program, i overensstemmelse med bilaget
  - b) udveksler regelmæssigt synspunkter med medlemmerne af det udvalg, der er omhandlet i artikel 6, med repræsentanter for arbejdsmarkedets parter på fællesskabsplan og ikke-statslige organisationer om programmets gennemførelse og opfølgning og om beslægtede politiske tiltag

- c) fremmer et aktivt samarbejde og en aktiv dialog mellem alle de i programmet involverede parter, bl.a. for at tilskynde til en integreret og samordnet strategi for fremme af ligestilling
2. Kommissionen træffer i samarbejde med medlemsstaterne de nødvendige foranstaltninger til:
    - a) at fremme alle involverede parters deltagelse i programmet
    - b) sikre formidlingen af resultaterne af de foranstaltninger, der iværksættes som led i programmet
    - c) at sørge for relevant information, offentlig omtale og opfølgning vedrørende de foranstaltninger, der modtager støtte fra programmet.

Artikel 6

Udvalg

1. Kommissionen bistås af et udvalg, der består af repræsentanter for medlemsstaterne, og som har Kommissionens repræsentant som formand (herefter benævnt "udvalget").
2. Når der henvises til dette stykke anvendes artikel 3 i afgørelse 1999/468/EF sammenholdt med dennes artikel 7.
3. Kommissionens repræsentant hører udvalget om især:
  - a) de overordnede retningslinjer for gennemførelsen af programmet
  - b) de årlige budgetter og fordelingen af bevillingerne til foranstaltningerne
  - c) den årlige arbejdsplan for gennemførelsen af programmets foranstaltninger.
4. Kommissionens repræsentant hører ligeledes udvalget om andre relevante spørgsmål vedrørende programmets gennemførelse.
5. For at sikre programmets sammenhæng og komplementaritet med de andre foranstaltninger, som er nævnt i artikel 7, holder Kommissionen udvalget løbende underrettet om andre fællesskabsforanstaltninger, der bidrager til fremme af ligestilling. Kommissionen etablerer i givet fald et regelmæssigt og struktureret samarbejde mellem dette udvalg og de tilsynsudvalg, der er nedsat vedrørende andre relevante politikker, instrumenter og foranstaltninger.

Artikel 7

Sammenhæng og komplementaritet

1. Kommissionen sikrer i samarbejde med medlemsstaterne den overordnede sammenhæng med andre fællesskabspolitikker, -instrumenter og -foranstaltninger, bl.a. ved at etablere passende mekanismer til at samordne programmets aktiviteter med relevante aktiviteter, navnlig vedrørende forskning,

beskæftigelse, bekæmpelse af forskelsbehandling, bekæmpelse af social udstødelse, almen og erhvervsfaglig uddannelse, ungdomspolitik, retlige og indre anliggender og vedrørende udvidelsen og Fællesskabets forbindelser med tredjelande.

2. Kommissionen og medlemsstaterne sikrer sammenhængen og komplementariteten mellem foranstaltninger, der iværksættes under programmet, og andre relevante unions- og fællesskabsforanstaltninger, navnlig under strukturfondene, fællesskabsinitiativet EQUAL og Fællesskabets handlingsprogram til bekæmpelse af forskelsbehandling (2001-2006).
3. Medlemsstaterne bestræber sig bedst muligt på at sikre sammenhæng og komplementaritet mellem aktiviteterne under dette program og de aktiviteter, der gennemføres på nationalt, regionalt og lokalt plan.

Artikel 8

Deltagelse af EFTA/EØS-lande, de associerede lande i Central- og Østeuropa, Cypern, Malta og Tyrkiet

Følgende tredjelande uden for EU kan deltage i programmet:

- a) EFTA/EØS-landene i overensstemmelse med de betingelser, der er fastsat i EØS-aftalen
- b) ansøgerlandene i Central- og Østeuropa i overensstemmelse med betingelserne i Europaaftalerne, i tillægsprotokollerne til disse aftaler og i de afgørelser, der er truffet af de respektive associeringsråd
- c) Cypern, Malta og Tyrkiet på grundlag af supplerende bevillinger, der tilvejebringes efter procedurer, der aftales med de enkelte lande.

Artikel 9

Tilsyn og evaluering

1. Kommissionen fører løbende tilsyn med programmet i samarbejde med det i artikel omhandlede udvalg.
2. Kommissionen foretager med bistand fra uafhængige eksperter en midtvejsevaluering af programmet og en evaluering ved programmets afslutning. Ved denne evaluering vurderes relevansen og effektiviteten af foranstaltninger, der iværksættes med henblik på de i artikel 2 nævnte mål. Ved evalueringen gennemgås ligeledes programmets samlede virkninger. Ved evalueringen gennemgås desuden komplementariteten mellem indsatsen under dette program og den indsats, der gøres i forbindelse med andre relevante fællesskabspolitikker, -instrumenter og -foranstaltninger.
3. Senest den 31. december 2003 forelægger Kommissionen en foreløbig evalueringsrapport for Europa-Parlamentet, Rådet, Det Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget.

4. Senest den 31. december 2006 forelægger Kommissionen en endelig evalueringsrapport om rammestrategien og programmet for Europa-Parlamentet, Rådet, Det Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget.

Artikel 10

Adressater

Denne beslutning er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Bruxelles, den

På Rådets vegne

Formand

BILAG

I. INDSATSOMRÅDER

Der opereres med følgende indsatsområder under programmet:

(1) Det økonomiske liv

Der fokuseres her på de resterende forskelle mellem mænds og kvinders vilkår på arbejdsmarkedet og på, hvad der kan gøres for at rette op på situationen. Målene består i at øge kvindernes erhvervsfrekvens, at nedbringe arbejdsløsheden blandt kvinder samt at gøre op med det kønsopdelte arbejdsmarked og udrydde lønforskellene.

(2) Deltagelse og repræsentation

Der er ikke tilstrækkelig mange kvinder i beslutningstagende organer. Der er derfor behov for strategier, som kan sikre kvinderne større indflydelse og repræsentation i sammenhænge, hvor der træffes beslutninger om politiske, økonomiske og sociale anliggender, bl.a. i forbindelserne med tredjelande og i udviklingssamarbejdet.

(3) Sociale rettigheder

Hvis indsatsen skal have nogen virkning, er det nødvendigt at inddrage kønsaspektet i politikkerne på alle områder, som kvinder er i berøring med i deres dagligdag, f.eks. transport, sundhed og bekæmpelse af andre former for forskelsbehandling. Aktionerne tager sigte på at forbedre forvaltningen af fællesskabsbestemmelserne, navnlig vedrørende social sikring, forældreorlov, barselsorlov og arbejdstid.

(4) Borgerlige rettigheder

Indsatsen på dette område gælder håndhævelsen af kvindernes menneskerettigheder. Aktionerne tjener til at fremme anerkendelse af kvinders menneskerettigheder, håndhæve retten til lige muligheder og styrke indsatsen mod vold mod kvinder og handel med kvinder.

(5) Kønsrollemønstre og fordomme

Indsatsen her angår de stereotype roller, som mænd og kvinder tillægges, og behovet for at ændre de adfærdsmønstre, holdninger, normer og værdier, som definerer og påvirker kønsrollerne i samfundet. Aktionerne tilstræber, at kønsaspektet tilgodeses i navnlig uddannelses-, kultur-, videnskabs-, medie- og idrætspolitikken.

II. AKTIONSTYPER

Følgende foranstaltninger kan, i tværnationalt regi, understøttes af programmet:

Kategori 1 - Oplysning

- (1) Afholdelse af konferencer, seminarer og arrangementer på europæisk plan.
- (2) Tilrettelæggelse af en fællestematisk ligestillingsuge, som afholdes samtidig på fællesskabsplan og i medlemsstaterne. Arrangementet koordineres af Kommissionen og ledes af den ansvarlige myndighed i hver enkelt medlemsstat.
- (3) Gennemførelse af europæiske mediekampanjer og -arrangementer til støtte for tværnational udveksling af informationer samt afdækning og formidling af god praksis, herunder uddeling af en årlig pris til virksomheder, som har formået at træffe udbytterige ligestillingsforanstaltninger, og for at gøre ligestillingsproblematikken mere synlig.
- (4) Udgivelse af publikationer med henblik på at formidle programmets resultater, herunder etablering af et web-sted med eksempler på god praksis, et forum for udveksling af idéer, en database over potentielle partnere til tværnationale udvekslingsforanstaltninger og links til eksisterende relevante web-steder i medlemsstaterne.
- (5) Iværksættelse af tværnationale initiativer så som møder, seminarer, kampanjer osv. om bestemte emner, som fastlægges årligt efter drøftelse med udvalget for programmet. Formålet med disse aktiviteter er at understøtte og forbedre synergien mellem nationale ligestillingspolitikker og tilføre en ekstra effekt via fællesskabsindsatsen.
- (6) Tilrettelæggelse af seminarer til støtte for gennemførelsen af fællesskabsbestemmelserne på ligestillingsområdet.

Kategori 2 - Analyse og evaluering

- (1) Udarbejdelse og formidling af sammenlignelige statistikker, fordelt efter køn, og statistiske serier om mænds og kvinders stilling på forskellige politiske områder.
- (2) Udvikling og formidling af metoder og indikatorer til evaluering af effektiviteten af politiske tiltag og praksis på ligestillingsområdet (benchmarking).
- (3) Kvindens stilling på arbejdsmarkedet, gennemførelsen af ligestillingslovgivning i medlemsstaterne, de sociale sikringsforholds og beskatningens betydning for mænd og kvinder og kvinders mulighed for at blive forfremmet til beslutningstagende niveauer vil blive analyseret, og resultaterne og de indhøstede erfaringer vil blive videreformidlet.

- (4) Indsamlingen og evalueringen af opdaterede oplysninger om og erfaringer med vellykkede initiativer, metoder og teknikker vedrørende kvinder og medier, herunder til nedbrydelse af fordomme og til at fremme en positiv portrættering af mænd og kvinder i medierne.
- (5) Offentliggørelsen af en årsberetning om ligestilling i EU, hvori der redegøres for de fremskridt, der sket i retning af at opfylde de fastsatte benchmarks, og en evaluering af de opnåede resultater.
- (6) Gennemførelsen af temaundersøgelser vedrørende målområderne, som sammenholder ligheder og forskelle i de fremgangsmåder der er anvendt i medlemsstaterne og i ansøgerlandene.

Ved gennemførelsen af dette indsatsområde vil Kommissionen navnlig sikre, at der er overensstemmelse og komplementaritet i forhold til de foranstaltninger, der iværksættes af andre af Kommissionens tjenestegrene eller af europæiske agenturer, herunder især Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene og Fællesskabets rammeprogram for forskning og teknologisk udvikling.

Kategori 3 - Forberedelse af aktører

Følgende foranstaltninger kan støttes med henblik på at forbedre kapaciteten og effektiviteten hos centrale aktører, der beskæftiger sig med at fremme ligestilling.

Tværnationale udvekslingsforanstaltninger, der involverer mange forskellige aktører og som består i formidling af informationer, erfaringer og god praksis. Sådanne foranstaltninger kan iværksættes af ngo'er eller arbejdsmarkedets parter på EU-plan og af tværnationale netværk bestående af regionale eller lokale myndigheder og af organisationer, der har til formål at fremme ligestilling.

Aktiviteterne kan omfatte sammenligning af effektiviteten af processer, metoder og redskaber i relation til de valgte temaer, gensidig formidling og anvendelse af god praksis, udveksling af personale, fælles udvikling af produkter, processer, strategier og metoder, tilpasning af metoder, midler og processer, der er identificeret som god praksis, til forskellige sammenhænge, og/eller fælles formidling af resultater, informationsmateriale og arrangementer.

III. FORELÆGGELSE AF ANSØGNINGER OM STØTTE

Kategori 1 Foranstaltning 2, 3 og 4 i denne kategori vil blive gennemført på baggrund af et offentligt udbud. Foranstaltning 5 og 6 skal gennemføres af de myndigheder, der i medlemsstaterne er ansvarlige for ligestillings-området eller af ligestillingsorganer og kan få støtte på grundlag af begrænsede udbud rettet til medlemsstaterne.

Kategori 2 Foranstaltninger under denne kategori gennemføres via Kommissionen, sædvanligvis efter udbud. Foranstaltning 1 vil blive gennemført i overensstemmelse med de relevante Eurostat-procedurer.

Kategori 3 Kategori 3 gennemføres efter offentlige indkaldelser af forslag, udbudt af Kommissionen, som gennemgår forslagene. Foranstaltningerne kan iværksættes af ngo'er eller arbejdsmarkedets parter på EU-plan og af tværnationale netværk bestående af regionale eller lokale myndigheder eller af tværnationale netværk bestående af organisationer, der har til formål at fremme ligestilling.

IV. GENNEMFØRELSE AF FORANSTALTNINGERNE

- (1) De foranstaltninger, der gennemføres, kan finansieres ved tjeneste-ydelseskontrakter efter udbud eller ved bidrag til samfinansiering med andre kilder. I sidstnævnte tilfælde kan Kommissionens økonomiske bidrag normalt ikke overstige 80% af de udgifter, der faktisk afholdes af modtageren.
- (2) Ved gennemførelsen af programmet kan Kommissionen anvende supplerende midler, herunder ekspertbistand. Sådanne behov afgøres i forbindelse med Kommissionens løbende evaluering af ressourceallokeringen.
- (3) Ved gennemførelsen af programmet kan Kommissionen benytte teknisk og/eller administrativ bistand til gavn for såvel Kommissionen som modtagerne, med henblik på kortlægning, forberedelse, forvaltning, tilsyn, revision og kontrol.
- (4) Kommissionen kan desuden gennemføre aktiviteter med henblik på oplysning, omtale og formidling. Den kan endvidere iværksætte evalueringsundersøgelser og arrangere seminarer, kollokvier eller andre ekspertmøder.
- (5) Kommissionen udarbejder årlige arbejdsplaner med angivelse af prioriteringerne og de foranstaltninger, der skal iværksættes. Desuden gør den rede for de ordninger og kriterier, der gælder ved udvælgelsen og finansieringen af foranstaltninger under programmet. I den forbindelse hører Kommissionen udvalget, jf. artikel 6.
- (6) Foranstaltningerne skal fuldt ud overholde principperne om databeskyttelse.

FINANSIERINGSOVERSIGT

1. FORANSTALTNINGENS BETEGNELSE

Støtteprogrammet for Fællesskabets rammeprogram for ligestilling mellem mænd og kvinder (2001 –2005)

2. BUDGETPOST (1999)

B3-4012, B3-4012A og A-3037

3. RETSGRUNDLAG

Traktatens artikel 13

4. BESKRIVELSE AF FORANSTALTNINGEN

4.1. Foranstaltningens generelle formål

Formålet er at støtte og supplere bestræbelserne på at fremme ligestillingen mellem mænd og kvinder, herunder at supplere lovgivningen ved:

- at fremme og udbrede de værdier og adfærdsnormer, der er en forudsætning for ligestilling
- at forbedre kendskabet til forhold, som direkte eller indirekte er forbundet med kønsdiskriminering, ved at kortlægge, hvor og i hvilket omfang der finder kønsdiskriminering sted, og ved at vurdere effektiviteten af de forskellige politikker og praksis samt
- at give centrale aktører bedre muligheder for at fremme ligestillingen på en effektiv måde.

4.2. Periode: Fra den 1. januar 2001 til den 31. december 2005 (5 år).

5. KLASSIFIKATION AF UDGIFTERNE

5.1. Ikke-obligatoriske udgifter

5.2.

B3-4012. Opdelte bevillinger

A – 3037: Ikke-opdelte bevillinger.

6. UDGIFTERNES ART

Kontrakter om undersøgelser og levering af tjenesteydelser, ekspertbistand, ekspertmøder og afholdelsen af konferencer, seminarer og andre begivenheder samt udgifter til offentliggørelse og formidling, som er godkendt på grundlag af et initiativ fra Kommissionen.

En finansiering på op til 80% af de samlede støtteberettigede omkostninger, når støtten dækker tværnationale initiativer, der iværksættes af medlemsstaternes myndigheder og som har en europæisk dimension (kategori 1), almindelige driftsomkostninger i organisationer, der opererer på europæisk plan og tværnationale foranstaltninger til udveksling af erfaringer på europæisk plan (kategori 3). Fællesskabets finansieringsgrad afhænger af den tværnationale dimension.

7. FINANSIELLE VIRKNINGER

Skønnet er udarbejdet på grundlag af de hidtidige erfaringer, især for så vidt angår beløbene på ovennævnte budgetposter.

7.1. Beregningsmetode for de samlede omkostninger ved foranstaltningen (forholdet mellem de enkelte udgifter og de samlede omkostninger)

EUR År 1

1. Oplysning

- Støtte til tværnationale initiativer iværksat af medlemsstaterne i samarbejde med alle relevante nationale aktører herunder ngo'er inden for særlige emneområder, der fastsættes årligt og som er afsærlig europæisk interesse og har en europæisk dimension. Disse aktiviteter kan omfatte afholdelsen af begivenheder under det nye program. Formålet med aktiviteterne er at skabe en bedre synergi mellem de nationale ligestillingspolitikker og at skabe en merværdi i fællesskabssammenhæng.

(Højst 15 foranstaltninger x gennemsnitlig 200 000 - 250 000 EUR) 3.5 mio. EUR
- Støtte til formandskabernes arbejdsprogrammer om ligestilling 0.5 mio. EUR

De gennemsnitlige udgifter er baseret på erfaringerne fra det nuværende handlingsprogram for lige muligheder for mænd og kvinder

Finansiering efter anmodning fra medlemsstaternes myndigheder.
- Seminarer om EF-rettens gennemførelse 0.5 mio. EUR

Indkaldelser af forslag rettet til medlemsstaternes myndigheder, ligestillingsorganer og faglige sammenslutninger

- Begivenheder herunder tilskud og støtte til mediekampagner og oplysningsaktiviteter - levering af tjenesteydelser - yderligere udbud
  - En årlig europæisk uge. Formålet er at skabe øget bevidsthed om de vigtige emner, som er prioriteret i programmet. Forberedelserne vil foregå på EF-plan og i de enkelte medlemsstater på samme tid og Kommissionen vil forestå koordineringen mens de ansvarlige myndigheder i de enkelte medlemsstater vil gennemføre arrangementerne. **1 mio. EUR**
  - Årlige priser til virksomheder, der har held til at fremme ligestillingen. Disse har til formål at fremme iden-tifikation og formidlingen af god praksis, og at gøre ligestillingsspørgsmål mere synlige i virksomhederne.
  - Feasibilitetsstudie (år 2001): budgetpost B3-4012A **0,1 mio. EUR**
p.m.: årene (2002, 2003, 2004 og 2005): +/- 400.000 EUR pr. år til organisering og priser
  - Publikationer
  - 4 magasiner pr. år (gennemsnitligt beløb til skrivning, layout og design): 100.000 EUR
  - Årsberetning om ligestilling (gennemsnitligt beløb til layout og design): budgetpost B3-4012A 5.000 EUR
  - Specifikke oversættelses-/udgivelsesomkostninger i tilknytning til ekspertgrupper/undersøgelser/rapporter mv.
(oversættelsen varetages af Kommissionens oversættelses-tjeneste. Denne form for publikationer vil være tilgængelige på kontorets websted og nogle eksemplarer i en papirversion)
  - Eventuelle andre publikationer (for eksempel referater fra konferencer, hvis det er nødvendigt): budgetpost B3-4012A 20.000 EUR
  - Internetside: gennemsnitligt: budgetpost B3-4012A 20.000 EUR
  - Printning, uddeling og opdatering af postlister, udgifter til opbevaring af magasinerne, årsrapporten om ligestilling og eventuelle referater fra konferencer: budgetpost B3-4012A 140.000 EUR
  - Database over potentielle partnere: udvikling og opdatering: budgetpost B3-4012-A - gennemsnitlig: 15.000 EUR
- I alt **0,3 mio. EUR**

I ALT FOR KATEGORI 1 (år 1) **5,9 mio. EUR**

2. Analyse og evaluering

Udbud undtagen for samarbejde med ESTAT og de nationale statistiske kontorer, hvor ESTAT-procedurerne finder anvendelse.

- Udarbejdelse af sammenlignelige statistiske serier
- Samarbejde med ESTAT og de nationale statistiske kontorer
- Data om kønssegregering **0,4 mio. EUR**
- En undersøgelse af tidsforbrug **0,3 mio. EUR**
- I alt **0,7 mio. EUR**
- Metoder og indikatorer til evaluering af politikker og praksis
- Undersøgelser af metoder/indikatorer(+/- 3 undersøgelser +/- 40 000) **0,12 mio. EUR**
- Analyse og opfølgning af, hvordan fællesskabslovgivningen på ligestillingsområdet gennemføres i medlemsstaterne **0,32 mio. EUR**
- Analyse og opfølgning af ligestillingssituationen på arbejdsmarkedet **0,32 mio. EUR**
- Indsamling og evaluering af oplysninger om og erfaringer med vellykkede initiativer, metoder og teknikker vedrørende kvinder og medier, herunder med nedbrydelse af fordomme og en positiv portrættering af mænd og kvinder **0,32 mio. EUR**
- Temaundersøgelser
- 2 undersøgelser a gennemsnitligt 40 000 EUR **0,08 mio. EUR**
- Etablering af relevante databaser så som databaser over kvinders deltagelse i beslutningsprocessen **0,25 mio. EUR**
- p.m. følgende år: 100 000 EUR/år
- Ekstern evaluering p.m.
- efterfølgende evaluering (150 000 EUR pr. år, begyndende i 2002)

I ALT KATEGORI 2 (år 1) (ekstern evaluering ikke inkluderet) **2,1 mio. EUR**

3. Forberedelse af aktører og udveksling af god praksis
- Tværnationale udvekslingsforanstaltninger (formidling af information, erfaringer og god praksis). Aktører: Ngo'er eller arbejdsmarkedets parter på EU-plan, tværnationale netværk bestående af regionale eller lokale myndigheder eller af organisationer, der har til formål at fremme ligestilling. **2 mio. EUR**
  - Grundfinansiering af driften af European Women's Lobby, der for øjeblikket finansieres under budgetpost A-3037 (første år). **0,65 mio. EUR**
- Følgende år: **0,7 mio. EUR**
- Indkaldelse af forslag:
    - Kriterierne for tildeling af støtte skal fastlægges sammen med programudvalget og de gældende regler og procedurer for tilskud til driftsomkostninger skal følges.

I ALT KATEGORI 3 **2,65 mio. EUR**

SAMMENLAGT (år 1) budgetpost B3-4012 **10 mio. EUR**

budgetpost A-3037 **0,65 mio. EUR**

I ALT **10,65 mio. EUR**

7.2. Omkostningernes fordeling på foranstaltningens elementer (B3-4012 + B3-4012A + A-3037)

Forpligtelsesbevillinger i mio. EUR (i løbende priser)

Elementer	2001	2002	2003	2004	2005	I alt
Oplysnings-aktiviteter /PR	5.9	5.9	5.9	5.9	5.9	29.5
Analyse og evaluering	2.1	2.1	2.1	2.1	2.1	10.5
Styrkelse af kapaciteten	2.65	2.7	2.7	2.7	2.7	13.45
I alt	10.65	10.7	10.7	10.7	10.7	53.45

7.3. Udgifter til teknisk bistand og støtte (B3-4012A)

Forpligtelsesbevillinger i mio. EUR (i løbende priser)

	2001	2002	2003	2004	2005	I alt
Forundersøgelser	0.1	-	-	-	-	0.1
Internetside og udvikling heraf, database over potentielle partnere samt printning, formidling, publikationer og layout/design.	0.2	0.3 ⁽¹⁾	0.3	0.3	0.3	1.4
Årsberetning og layout/design, eventuelle publikationer						
I alt	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	1.5

- ¹⁾ Disse udgifter vil blive øget fra det andet år (det første år vil der være færre udgifter til publikationer)

7.4. Forfaldsplan over forpligtelses- og betalingsbevillinger

mio. EUR

B3-4012 + B3-4012-A	2001	2002	2003	2004	2005	I alt
Forpligtelsesbevillinger						
B3-4012,	9.7	9.7	9.7	9.7	9.7	48.5
B3-4012A	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	1.5
I alt (B3-4012 – B3-4012A)	10	10	10	10	10	50
Betalingsbevillinger (B3-4012 – B3-4012A)						
2001	4					4
2002	4	4				8
2003	2	4	4			10
2004		2	4	4		10
2005			2	4	4	10
2006 og efter				2	6	8
I alt	10	10	10	10	10	50

mio. EUR

A -3037	2001	2002	2003	2004	2005	I alt
Forpligtelsesbevillinger	0.65	0.7	0.7	0.7	0.7	3.45

8. FORHODSREGLER MOD SVIG

De ansvarlige afdelinger undergiver alle de finansierede foranstaltninger en forudgående, løbende og efterfølgende analyse med hensyn til kvaliteten af indholdet og omkostningseffektiviteten. Ansøgningerne skal rumme oplysninger om de eventuelle støttemodtageres identitet og art, så deres pålidelighed kan vurderes på forhånd. Foranstaltninger til forebyggelse af svig (kontrol, rapporter) indgår i aftalerne eller kontrakterne mellem Kommissionen og modtagerne. Kommissionen kontrollerer rapporterne og sikrer, at arbejdet er udført ordentligt, før der foretages interimsudbetalinger og/eller endelige udbetalinger. Der vil blive lagt særlig vægt på at undgå dobbeltfinansiering. Dertil kommer, at Kommissionen eller Revisionsretten kan gennemføre dokumentkontrol eller kontrolbesøg på stedet.

9. OPLYSNINGER OM COST/EFFECTIVENESS

9.1. Målsætning

Princippet om integrering af kønsaspektet er klart nedfældet i Amsterdamtraktatens artikel 3. Parallelt med integreringen af kønsaspektet har specifikke foranstaltninger til fordel for kvinder vist sig at være vigtige, når det gælder om at fjerne fortsatte uligheder.

Den foreslåede fællesskabsstrategi omfatter alle Fællesskabets politikker, der har indflydelse på ligestillingen mellem mænd og kvinder. De horisontale og koordinerende foranstaltninger, som f.eks. netværksaktiviteter, overvågning og rapportering vil blive finansieret under støtteprogrammet over budgetpost B3-4012 med hjemmel i traktatens artikel 13.

Fællesskabets nye rammestrategi skal også støtte medlemsstaterne i deres bestræbelser på at fremme ligestilling mellem mænd og kvinder på grundlag af en positiv indstilling til mangefarvet, og holdningsændringer på længere sigt.

Der er foreslået tre delmål svarende til de tre kategorier i dette program med henblik på:

- at fremme og udbrede de værdier og adfærdsnormer, der er en forudsætning for ligestilling
- at forbedre kendskabet til forhold, som direkte eller indirekte er forbundet med kønsdiskriminering, ved at kortlægge, hvor og i hvilket omfang der finder kønsdiskriminering sted, og ved at vurdere effektiviteten af de forskellige politikker og praksis
- at give centrale aktører bedre muligheder for at fremme ligestillingen effektivt.

Programmet gennemføres i samarbejde med en række aktører, der er udvalgt blandt politiske beslutningstagere i de nationale, regionale og lokale forvaltninger, uafhængige organer med ansvar for ligestillingsområdet, ngo'er,

arbejdsmarkedets parter, forskningsinstitutter, medierne, opinionsdannere, domstolene og politi- og anklagemyndigheder.

Målgrupper: Programmet skal støtte bestræbelserne på at fremme ligestillingen på EF-plan, på nationalt, regionalt og lokalt plan, idet der fuldt ud tages hensyn til deres respektive beføjelser. Programmet udgør et vigtigt supplement til de foranstaltninger, der udføres inden for rammerne Fællesskabets andre politikområder, herunder af strukturfondene. Det er derfor ikke hensigten, at programmet skal støtte de foranstaltninger til fordel for kvinder, som kan udføres lokalt og som i visse tilfælde kan modtage støtte fra disse politikker. Den merværdi, som programmet skaber, består i en identifikation og udveksling af informationer og erfaringer om god praksis på ligestillingsområdet.

9.2. Begrundelse for foranstaltningen

Fællesskabet har en bred erfaring med at fremme ligestillingen mellem mænd og kvinder, navnlig fra tidligere programmer. Analyser af resultaterne af disse programmer, som i vid udstrækning er udført efter høring af de berørte aktører, har demonstreret, at handlingsprogrammer, hvorigennem der ydes støtte til udvekslingen af informationer, netværkssamarbejde, og som skaber øget bevidsthed om et emne, giver en merværdi ligesom analyser har vist, at der er behov for at fortsætte bestræbelserne på at skabe ligestilling mellem mænd og kvinder.

Det fremgår således den foreløbige beretning¹ om gennemførelsen af Fællesskabets handlingsprogram om lige muligheder (1996-2000), at mange af de iværksatte initiativer med held har støttet effektive foranstaltninger udført af nærmere bestemte modtagere, men i mindre grad har tilført en merværdi på EF-plan. Det fremgår også af den foreløbige beretning, at dette til dels skyldes det forhold, at de fleste af de projekter, der har modtaget støtte, er gennemført i en forholdsvis lille målestok, men også at partnerskaberne på tværs af de nationale grænser ofte har været relativt svage. Projektledere har ofte haft problemer med at få den samfinansiering fra nationalt, regionalt eller lokalt plan, som var påkrævet til tværnationale aktioner. Endvidere er Kommissionen også stødt på vanskeligheder med at forvalte det store antal små projekter godt nok til at kunne udlede erfaringerne herfra og videreformidle dem.

Erfaringerne fra tidligere programmer antyder, at den største merværdi opnås, når programmerne er koncentreret om et begrænset antal storstilede koordinerede foranstaltninger af høj kvalitet, hvor der lægges vægt på at støtte medlems-staternes bestræbelser på at fremme ændringer på nationalt, regionalt og lokalt plan. Dette berører medlemsstaternes regeringer, lokale og regionale myndigheder, arbejdsmarkedets parter, græsrodsbevægelser, uafhængige eksperter og akademikere.

I denne sammenhæng indeholder programmet tre sideordnede kategorier.

---

¹ KOM(1998) 770 endelig af 17.12.1998.

Formålet med de enkelte kategorier er som følger:

1) Oplysning

Denne kategori i programmet tager sigte på at formidle erfaringerne fra programmet og tilføje de ekstra impulser, der skal til for at opnå en bredere accept af ændringer i samfundet. Det vil bidrage til at skabe de politiske forudsætninger, der er nødvendige for ny lovgivning og andre tiltag.

Med henblik på at støtte og forbedre synergien mellem de nationale ligestillingspolitikker og at skabe en merværdi på fællesskabsplan, vil denne kategori støtte gennemførelsen af initiativer, der udvikles af medlemsstaternes myndigheder om bestemte emner, der godkendes hvert år efter en drøftelse med programudvalget.

Oplysningskampagner om bestemte emner har ofte givet positive resultater i relation til praksis og politik. Det gælder især de tidligere programmer om ligestilling mellem mænd og kvinder, men også på andre områder, f.eks. miljøområdet, hvor kampagner, der gennemføres af det offentlige eller græsrodsorganisationer, har påvirket den offentlige opinion og således banet vejen for nye lovforslag. Hovedansvaret for sådanne foranstaltninger bør fortsat ligge hos medlemsstaterne (fordi normer fastlægges på det nationale plan - EF-retten skal kun fastsætte minimumsnormer, som medlemsstaterne ikke må gå under). Der kan dog være fordele forbundet med en begrænset EF-indsats til støtte for aktiviteter i medlemsstaterne, da det kan give øget viden om, hvordan andre medlemsstater har håndteret tilsvarende problemer.

Under denne kategori i programmet indgår der derfor traditionelle informations- og kommunikationsværktøjer (en publikation om programmet, en hjemmeside på Internettet mv.) samt målrettede PR- og oplysningsarrangementer og -kampagner, så som en europæisk ligestillingsuge, og uddelingen af en årlig pris til virksomheder, der har haft held til at fremme ligestillingen. Den vil endvidere omfatte tilskud til grænseoverskridende arrangementer, der støtter de politiske temaer, som de successive formandskaber for Rådet udvælger.

Der vil blive udarbejdet en årsberetning om ligestilling i EU, der omfatter de fremskridt, der er sket i retning af at opfylde de fastsatte benchmarks, og en evaluering af de resultater, der er nået.

Disse foranstaltninger skal iværksættes som led i Kommissionens overordnede informationsstrategi. Medlemsstaterne vil blive opfordret til at spille en aktiv rolle for at sikre komplementaritet med deres egne initiativer og opnå den størst mulige effekt og omkostningseffektivitet.

2) Analyse og evaluering

Denne kategori i programmet skal udvikle og forbedre forskellige redskaber til indsamling af informationer, og til bearbejdelse af sådanne informationer, så de bliver brugbare og sammenlignelige, og skal sikre,

at de videreformidles til relevante aktører i medlemsstaterne. Dette arbejde vil bygge på det arbejde, der er blevet udført under de tidligere ligestillingsprogrammer.

Programmet skal bidrage til at aktører i de forskellige medlemsstater lærer af andres erfaringer for således at gøre bestræbelserne på at fremme ligestillingen mere effektive. Information om, hvad der foregår i medlemsstaterne, skal derfor stilles til rådighed i en let tilgængelig form, der vil blive benyttet af aktørerne. Situationen i ansøgerlandene bør også dækkes i så vid en udstrækning som muligt.

Foranstaltningerne under denne kategori er udformet således, at de skal holde sig inden for en begrænset budgetmæssig ramme, og således at de er så omkostningseffektive som muligt. Alle foranstaltningerne skal iværk-sættes med henblik på at opnå specifikke resultater, så som at øge indsamlingen af sammenlignelige og harmoniserede statistikker gennem et samarbejde mellem Eurostat og de nationale statistiske kontorer, at udvikle aftalte metoder til benchmarking og evaluering, at udarbejde rapporter mv. Temaundersøgelser vedrørende målområderne, hvori ligheder og forskelle i de fremgangsmåder der anvendes i medlemsstaterne og i ansøgerlandene beskrives, vil bidrage til at skabe et overblik over situationen.

3) Forberedelse af aktører

Formålet med denne kategori i programmet er at øge aktørernes evne til effektivt at tage fat på ligestillingsproblemer. Det gøres ved at formidle god praksis og erfaringer til disse aktører og at inddrage dem i en tværnational udvekslingsproces og dialog på EU-plan.

Tidligere erfaringer vedrørende afskaffelse af forskelsbehandling har understreget betydningen af at arbejde i et partnerskab med de udvalgte aktører i medlemsstaterne og med de organisationer, der arbejder inden for ligestillingsområdet. Tidligere EF-aktioner i relation til ligestilling mellem mænd og kvinder og initiativer i relation til handicapområdet og social inddragelse har vist, hvor værdifuldt det er at samle aktørerne i tværnationale partnerskaber, der kan danne grundlag for udveksling af god praksis.

Denne kategori omfatter derfor støtte til tværnationale udvekslingsforanstaltninger; der planlægges et begrænset antal pr. år og de planlægges i samarbejde med programudvalget. Der vil fuldt ud blive taget hensyn til de fremskridt, der sker med at fremme ligestillingen inden for samtlige fællesskabets politikker og programmer.

9.3. Opfølgning og evaluering af foranstaltningen

Eftersom det foreliggende program har til formål at støtte nye politiske tiltag med henblik på at fremme ligestillingen mellem mænd og kvinder, indgår tilsyn og evaluering som et naturligt led i de aktiviteter, der gennemføres, for at give dem størst mulig effekt.

Programmet vil blive overvåget gennem hele dets løbetid. Programudvalget vil med jævne mellemrum modtage informationer, udarbejdet af Kommissionens tjenestegrene. Overvågningen tilpasses behovene i forbindelse med de enkelte kategorier og kommer til at omfatte både kvalitetssikring og overholdelse af finansielle bestemmelser.

Desuden vil der blive udarbejdet en foreløbig rapport om programmets gennemførelse, der skal fremlægges senest den 31. december 2003. Den endelige rapport om gennemførelsen af rammestrategien og dette program vil blive udarbejdet inden den 31. december 2006. Kommissionen vil blive bistået af eksterne evalueringsekspertter. Kommissionen beslutter på grundlag af gennemførelsesrapporterne, hvilke yderligere foranstaltninger der måtte være nødvendige.

De nærmere rammer for evalueringerne skal fastlægges i samarbejde med programudvalget. Man vil navnlig tage sigte på programmets effektivitet og relevans, bl.a. i relation til overførsel af viden (hvilken forskel har programmet gjort med hensyn til de politikker og praksis, som medlemsstaterne iværksætter på ligestillingsområdet?).

Evalueringerne skal finansieres via programmets budget, og under hensyntagen til henstillingerne i SEM 2000 vedrørende tilsyn og evaluering foreslås det, at der øremærkes et vejledende beløb på 0,5 mio. EUR til evaluering. Det eksterne evalueringsteam vil blive udvalgt på grundlag af et offentligt udbud.

10. UDGIFTER TIL ADMINISTRATION (DET ALMINDELIGE BUDGETS DEL A, SEKTION III)

Udgifterne i forbindelse med mobiliseringen af administrative og menneskelige ressourcer skal dækkes af de ressourcer, der allerede findes i de administrerende tjenestegrene.

10.1 Virkninger for antallet af stillinger

Stillingstype	Antal ansatte, der skal forvalte foranstaltningen		Heraf:		Gyldighedsperiode
	Faste stillinger	Midlertidige stillinger	Ved anvendelse af eksisterende ressourcer i det pågældende generaldirektorat eller den pågældende tjeneste	Ved anvendelse af yderligere ressourcer	
Tjenestemænd eller midlertidigt ansatte	A B C	6 2 4	6 2 4		5 år
Andre ressourcer					
I alt		12	12		5 år

10.2 Samlede finansielle konsekvenser af behovet for personaleressourcer

Mio. EUR

	Beløb (5 år)	Beregningsmetode
Tjenestemænd	6.48	Baseret på en gennemsnitlig lønudgift på 108 000 EUR pr. person pr. år (budgetpost A1, A2, A4, A5, A7) 5 år x 12x108.000 = 6.480.000 EUR
Midlertidigt ansatte		
Andre ressourcer (budgetpost anføres)		
I alt	6.48	Budgettets del A

10.3. Forøgelse af andre udgifter til administration som følge af foranstaltningen

Der forventes ingen forøgelser.

Budgetpost	Beløb	Beregningsmetode
A-7010 (tjenesterejser)	38400 EUR (1 år) 192 000 EUR (5 år)	Gennemsnitligt 8 tjenesterejser/år x 6 A'ere x 800 EUR pr. rejse = årlig udgift
A-7030 (møder)		
A-7031 (udvalg og komitéer, hvis høring er obligatorisk)	69 250 EUR (1 år) - 346.250 EUR (5 år)	3 møder om året i programudvalget (1 repræsentant pr. medlemsstat). Gennemsnitlig udgift på 650 EUR pr. regeringsekspert x 15 medlemsstater x 3 møder = årlige udgifter. 3 møder/år i Kommissionens Rådgivende Udvalg for Ligestilling mellem Mænd og Kvinder (40 medlemmer) - omtrentlig udg. = 40 000 EUR
A-7040 (konferencer)	200 000 EUR (1 år) 1 000 000 EUR (5 år) 20 800 EUR (1 år) 104 000 EUR (5 år)	1 temakonference pr. år (200 deltagere). Arrangeres af Kommissionen (SCIC). De samlede omkostninger omfatter befordrings- og opholdsudgifter efter Kommissionens gældende regler samt udgifter til konferencetilrettelæggelsen. Gennemsnitligt 1000 EUR pr. deltager Regelmæssige møder pr. år: - tjenestemænd besk. med integrering x 1 møde/år (17 medlemmer x 650 EUR pr. medlem) = 11050 EUR - repræsentanter fra medlemsstaterne med ansvar for ligestilling i strukturfondene x 1 møde/år (15 medlemmer) x 650 EUR/pr. medlem = 9750 EUR
I alt	328 450 EUR (1 år) 1 642 250 EUR (5 år)	

Beregningen er baseret på løbende udgifter i forbindelse med gennemførelsen af budgetpost B3-4012.

De under budgetpost A-7 opførte udgifter (udvalg og komitéer, hvis høring er obligatorisk, tjenesterejser og konferencer) dækkes af bevillinger inden for den samlede budgetramme for GD EMPL.

